

uno per la Comunità, il quale importerà lire 9,120.

Le dette gabelle si doveranno riscuotere per mano del tesoriere, o altri ministri della Camera Apostolica, per pagarle in mano del magistrato di detta città per spendersi a servizio pubblico, come parerà ad essa Comunità.

Il Card. ALDOBRANDINO.

(Luogo del Sigillo).

Erminio Valenti, *secr.*

Clemens praedicta confirmat.

§ 2. Nos cupientes moderationem, reductionem, suppressionem et gratias dationum et gabellarum huiusmodi, ut praemittitur, factas, perpetua firmitate subsistere, ac cives et populos civitatis et domini praedictorum, illis perpetuo frui et gaudere, ac eosdem cives et populos, amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, praeinsertas dationum et gabellarum moderationem, reductionem, suppressionem et gratias, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos iuris et facti, aut alios quoscumque defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplemus; et nihilominus datia et gabellas supra expressas eisdem modo et forma, in omnibus et per omnia moderamus, reducimus, supprimimus et respective communitati et hominibus civitatis Ferrariensis (sine tamen aliquo caeterarum gratiarum et concessionum illis per nos factarum praedictis) respective concedimus, donamus et elargimur, volentes, ac eadem auctoritate perpetuo statuantes, moderationem, reductionem, suppressionem et gratias dationum et gabellarum supra expressarum, perpetuo validas, firmas et efficaces subsistere et fore, nec a quoquam, quavis auctoritate

fungentes, retractari, rescindi, aut invalidari, vel annullari quoquo modo posse.

§ 3. Sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam Camerae Apostolicae clericos praesidentes, ac thesaurarium, et Sanctae Romanae Ecclesiae camerarium, ipsius quoque civitatis et ducatus Ferrariensis nostrum et Apostolicae Sedis de latere legatum, eiusque vicelegatum, seu alium superiorem nunc et pro tempore existentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Mandantes propterea eisdem Petro cardinali legato, et Sanctae Romanae Ecclesiae camerario, eiusque collegae et vicelegato, necnon thesaurario generali, praesidentibus, clericis, et aliis supradictis, ut praemissa omnia et singula ab omnibus, ad quos spectat et in futurum spectabit, inviolate perpetuo observari curent et faciant; contradictores quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postposita, compesendo.

§ 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac civitatis et ducatus praedictorum, nec non etiam Camerae iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quibusvis, et praesertim Camerae nostrae Apostolicae, ac aliis praedictis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis; quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae.

Executores deputati.

Obstantium derogatio.

Fides danda transumptis.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII iunii MDC, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 13 iunii 1600, pontif. an. IX.

CCXXXIV.

Coeremonialis Episcoporum ad officia divina rite celebranda aliasque functiones itidem peragendas reformatio, et approbatio, cum antiquorum permissione in his, quae huic non adversantur.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Hic Pontifex Pontificale reformatum edidit; deinde Coeremoniale Episcoporum reformari curavit.

§ 1. Cum novissime Pontificale antea mendosum et corruptum, a piis et eruditis viris emendari et restitui, et deum ad episcoporum et aliorum ecclesiarum praelatorum communem usum et commoditatem divulgari, et in universali Ecclesia ab omnibus observari mandaverimus, operae pretium visum fuit, Coeremoniale Episcoporum omnibus ecclesiis, praecipue autem metropolitanis, cathedralibus et collegiatis, perutile ac necessarium, in quo ritus et caeremoniae celebrandi missas, vespers et alia divina officia, ac in aliis ecclesiae functionibus et actibus ab eisdem episcopis ac aliis praelatis inferioribus in eisdem observandae, modus etiam praecedendi, tam inter personas ipsas ecclesiasticas, quam etiam inter eas et laicos similiter servandus continentur; quodque pridem multis mendis respersum fuerat, similiter reformari et restitui curavimus. Ea propter id ipsum Coeremoniale Episcoporum a nonnullis piis ac eruditis, in hisque sacris ritibus et caeremoniis apprime ver-

satis viris examinari, corrigi et in optimam ipsique Pontificali reformato maxime congruentem formam redigi mandavimus. Quod opus cum ea, qua decuit, fide et diligentia iam absolutum fuisse accepimus, porro reliquum est, ut huius operis labor, eum, ad quem directus est, finem consequatur.

§ 2. Idcirco Coeremoniale Episcoporum huiusmodi, iussu nostro, emendatum et reformatum, motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, perpetuo approbantes; illudque in universali Ecclesia ab omnibus et singulis personis, ad quas spectat, et in futurum spectabit, perpetuo observandum esse praecipimus et mandamus.

§ 3. Ac Coeremoniale huiusmodi sic emendatum et reformatum, nullo unquam tempore, in toto vel in parte, mutari, vel ei aliquid addi, aut omnino detrahi posse.

§ 4. Ac quascumque personas praedictas, quae sacerdotalia munera exercere, aut alia quaecumque in ipso Coeremoniali contenta facere, aut exequi debent, ad ea peragenda et praestanda iuxta huius Coeremonialis formam et praescriptum teneri, neminemque ex iis, quibus ea exercendi et faciendi munus impositum existit, nisi formulis, quae in hoc Coeremoniali continentur, servatis satisfacere posse, perpetuo statuimus et ordinamus.

§ 5. Per praesentes autem antiqua Coeremonialia, in his, quae praedicto Coeremoniali reformato sunt conformia, minime aboleri aut abrogata censi volumus, sed illorum etiam usum (salva reformatione praedicta) permittimus.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac etiam in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus, necnon quarumvis ecclesia-

Illudque servari praecipit.

Et immolari vetat.

Nec aliter debitis caeremoniis satisfieri debent.

Antiqua Coeremonialia huiusmodi non contraria permittit.

Clausulae derogatoriae apponit.

rum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Tempus, quo haec observanda declarat.

§ 7. Volumus autem et pari motu et auctoritate decernimus, ut qui in Romana Curia sunt praesentes, lapsis duobus mensibus, qui vero intra menses octo, et qui ultra ubique locorum degunt, duodecim integre excursis, vel alias ubi venalium huius Coeremonialis voluminum notitiam et facultatem habuerint, sacras coeremonias et ritus in eodem Coeremoniali praescriptos, iuxta illius modum et normam, in quibuscumque actibus exercere et observare teneantur.

Exemplis creditur.

§ 8. Ipsarum autem litterarum exempla manu notarii publici, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae, aut illius curiae obsignata, vel in ipsis voluminibus absque praedicto vel alio quopiam adminiculo, Romae impressa, eam ubique locorum et gentium fidem faciant, quam praesentes facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die decimaquarta iulii MDC, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 14 iunii 1600, pontif. an. IX.

CCXXXV.

Institutio duorum novitiatuum in duobus conventibus Fratrum Eremitarum sancti Hieronymi Congregationis Beati Petri de Pisis, cum licentia recipiendi venientes ad Ordinem; et ambitus prohibitio, cum poenarum impositione.

1 Alia de hac Congregatione vid. in const. xv Eugenii IV: *Provenit*, tom. v, pag. 30.

Clemens Papa VIII

Dilectis filiis Bernardo Veronensi, priori generali, et Antonio Veneruclo Urbinatensi, vicario generali, Ordinis Pauperum Eremitarum Sancti Hieronymi, Congregationis B. Petri de Pisis.

§ 1. Ordinis vestri conservationi et propagationi, quantum cum Domino possumus, prospicere cupientes, motu proprio, et ex nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, in conventu S. Sebastiani Venetiarum, ubi triginta quinque fratres, comprehensis duodecim novitiis, de familia manere volumus; ac in conventu S. Mariae Gratiarum Neapolitanensis, ubi quinquaginta fratres, comprehensis sexdecim novitiis, de familia similiter manere volumus, novitiatus vestri Ordinis praedicti auctoritate apostolica tenore praesentium, erigimus et institimus.

Institutio novitiatuum.

§ 2. Vobisque ut in primo dicto S. Sebastiani duodecim, et in secundo dicto conventibus S. Mariae Gratiarum sexdecim novitiis, qui qualitates requisitas iuxta constitutionem nostram super receptione novitiorum nuper editam habeant, ac servata in omnibus et per omnia dictae constitutionis forma, ad habitum per fratres vestri Ordinis gestari solitum recipere, ita tamen ut aliquod signum a professis distinctum iuxta dispositionem vestri capituli generalis gerant; et deinde, lapso probationis anno, ad professionem per eosdem fratres emitti consuetam regularem, admittere libere et licite possitis et valeatis, auctoritate apostolica, et tenore praedictis, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Licentia recipiendi novitios.

§ 3. Non obstante prohibitionem nostram novissime facta, constitutionibusque et ordinationibus apostolicis; caeterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae de rogatione.

Datum Romae apud S. Petrum, sub

annulo Piscatoris, die quarta augusti millesimo sexcentesimo, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 4 augusti 1600, pontif. an. IX.

Sequitur ambitus prohibitio.

**Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.**

Exordium

Ambitosam honorum et dignitatum cupiditatem ecclesiasticos omnes, sed religiosos praesertim, qui in humilitatis spiritu Deo servire tenentur, ita evitare decet, ut ipsi praelaturas minime requirere, sed eas, vocati ut Aaron, obediens suscipere et humiliter administrare studeant.

Damnatur ambitus obtinendi praelaturas.

§ 1. Huius siquidem ambitionis malum a Congregatione Beati Petri de Pisis Ordinis Eremitarum Sancti Hieronymi procul abesse cupientes, motu proprio, ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulos fratres praedicti Ordinis et Congregationis, cuiuscumque aetatis, gradus et conditionis, praecminentiae et litteraturae existentes, qui nimirum pro quibuscumque praelaturis, dignitatibus, muneribus, officiis, etiam iis, quae obtinent, maioribus, in dicta Congregatione consequendis, sive pro remissione poenarum eis impositarum, aut aliis quibuscumque gratis impetrandis, ad principum quorumcumque tam ecclesiasticorum, etiam S. R. E. cardinalium, quam saecularium ac praelatorum de gremio dictae Congregationis non existentium, favores recurrerint, eosque requisiverint, vel iis etiam sponte delatis, aut ab aliis etiam insciis ipsis procuratis usi fuerint, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis directe vel indirecte, palam vel occulte, ad dignitates seu officia in Congregatione praefata obtinenda aspiraverint, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere procuraverint, il-

lorum complices et fautores, ad quas-cumque praelaturas et dignitates, gradus, honores et officia, tam spiritualia quam temporalia, et praesertim in ipsa Congregatione obtenta vel obtinenda perpetuo inhabiles declaramus, ac obtentis praelaturis, dignitatibus, administrationibus, vel officiis eo ipso privamus, ac privatos voce activa et passiva carere, poenasque huiusmodi a nobis tantum, et Romanis Pontificibus successoribus nostris, remitti posse decernimus et declaramus; omnes et singulas supradictas poenas ad eos etiam extendentes, qui ne ex aliquo monasterio removeantur, seu ut in alterius monasterii familia deputentur, contra capituli seu superiorum voluntatem supradictas litteras seu favores exquirere et obtinere praesumant.

Prohibitio admittendi ambitiones ad officia et dignitates.

§ 2. Quo circa, in virtute sanctae obedientiae ac indignationis nostrae, aliisque omnibus praedictis poenis, dilectis filiis visitoribus, definitivis aliisque praelatis quocumque titulo nuncupatis, praesentibus et futuris praecipimus ac distincte mandamus, ne aliquos ullo umquam tempore, precibus, litteris vel favoribus adducti, seu alias ad instantiam, requisitionem vel contemplationem principum ecclesiasticorum vel temporalium, etiam S. R. E. cardinalium, aut aliorum quorumcumque extra gremium dictae Congregationis existentium, ad cuiusvis generis praelaturas, dignitates, officia, administrationes et gradus promovere, vel poenas aliquas remittere, aut aliam quamcumque gratiam, ut praefertur, audeant facere vel praesumant; immo promovendorum meritis et virtutibus tantum inspectis, quod Dei causam agant memores sint, quo magis puro et sincero corde, nulla privata aut mundana affectione commoti, in electionum negotio procedant.

§ 4. Decernentes electiones et promotiones ad monasteria, seu quaecumque

Annulatio ad-
missionum ali-
ter factorum.

alia officia dicti Ordinis, sic litteris aut aliis favoribus principum et praelatorum quorumcumque, vel aliorum, ut praefertur, extra gremium existentium, eorumque precibus, aut pollicitationibus, iniuste ac indebite extortas, seu alias quodcumque faciendas et pro tempore obtentas, nullas prorsus, invalidasque fore et esse, et adversus eos, qui his minus legitimis rationibus ad regenda monasteria, seu ad alia quaecumque officia se eligi aut assumi obtinuerint, per eundem Congregationis superiores quodcumque procedi et, rei veritate cognita, condignis poenis, tamquam publicae dictae Congregationis quietis perturbatores, affici posse et debere. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiiri debere; irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae de
rogatoriae.

§ 4. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodali- bus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac dictorum Congregationis et Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis et illorum superioribus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis concessis et confirmatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia

expressio habenda, aut aliqua alia ex- quisita forma ad hoc servanda foret, il- lorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et insertis habentes, illis alias in suo ro- bore permansuris, hac vice dumtaxat, motu et scientia similibus, latissime de- rogamus, contrariis quibuscumque. Aut si praedictis Congregationi et fratribus, vel quibusvis aliis, communiter vel divi- sim, ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommu- nicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

§ 5. Ac ut litterarum huiusmodi no- titia ad omnes dictae Congregationis fra- tres facilius deveniat, volumus illas in generalibus et provincialibus dictae Con- gregationis capitulis quotannis publice legi, ibique lectas omnes sic arctare ac si legitime unicuique intimatae fuissent, illorumque exemplis etiam impressis ma- nu scribae dictae Congregationis, vel no- tarii publici, etc.

Datum Romae apud S. Petrum sub an- nulo Piscatoris, die xxiii decembris, mil- lesimo sexcentesimo, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 23 decembris 1600, pontif. an. IX.

CCXXXVI.

Erectio oppidi Castri Plebis in civitatem, et ecclesiae ipsius in cathedralem.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

In supereminenti militantis Ecclesiae solio, et apostolicae potestatis plenu- dine summa Redemptoris nostri benigni- tate constituti, nunc in novis sedibus et

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Publicatio hu-
ius constitutio-
nis in capitulis
facienda.

Progenium.

ecclesiis episcopalibus in irriguo ipsius militantis Ecclesiae agro plantandis et instituendis, nunc in dioecesum partibus dividendis, pastoralis officii nostri partes, prout locorum et temporum rationes po- stulant, libenter conferimus, ut exinde divinus cultus et christifidelium devotio peramplius augeatur, animarumque salus subsequatur, ac oppida populi multitu- dine referta praesertim in Statu nostro Ecclesiastico consistentia dignioribus ti- tulis et specialibus favoribus illustren- tur, eorumque incolae novarum sedium, et ecclesiarum huiusmodi propagatione, ac priorum praesulum assistentia et regimine suffulti proficiant semper in Domino, et quod in temporalibus sunt adepti, non careant in spiritualibus in- cremento.

Erectio, de
qua in rubrica.

§ 1. Hinc est, quod nos ex certis ra- tionalibus causis animum nostrum mo- ventibus, habita prius desuper cum venerabilibus fratribus nostris matura deliberatione, de illorum consilio et apo- stolicae potestatis plenitudine ad Omni- potentis Dei laudem et gloriam, ac ca- tholicae fidei exaltationem oppidum Castri Plebis, ac terras, villas et castra Plagartii, Panicalis, Pacciani, Monyeonini, Taver- nellarum, Collegii Sancti Poli et Monta- lerae in agro Perusino, ac Laviani, Pus- teoli, Gioelle et Panigarolae cum caeteris locis in universo marchionatu Clusii, nec non Trivinani, Montis Leonis et Salicis in comitatu et districtu Urbevetanis con- sistentia, ac Camporsenoli nostrae et Sedis Apostolicae temporali ditioni immediate et mediate respective subiecta, et Sanctae Florae Clusinensis dioecesis, cum illorum territorii, Clero, populo, personis eccle- siasticis, monasteriis, piis locis et bene- ficiis ecclesiasticis cum cura et sine cura, saecularibus et quorumvis Ordinum regularibus, necnon quibuscumque iuribus et actionibus, quae pro tempore existens

episcopus Clusinensis, ratione iurisdictionis et legis dioecesanae, in illis habet et percipit, ac habere et percipere consue- vit, ab ecclesia Clusinensi ad praesens per obitum bonae memoriae Ludovici episcopi Clusinensis, extra Romanam Cu- riam defuncti, pastore carente, ex dicta dioecesi, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo dividimus et se- paramus: sicque divisa et separata ab omni iurisdictione et superioritate, visi- tatione, correctione, dominio et potestate ipsius episcopi Clusinensis pro tempore existentis, eiusque vicarii et officialis, ac solutione quorumcumque iurium ei per clerum, populum, et personas huiusmodi ratione superioritatis, visitationis, corre- ctionis, domini et potestatis praedictarum quomodolibet debitorum, auctori- tate et tenore praefatis, etiam perpetuo eximimus et liberamus, dictumque oppi- dum Castri Plebis in civitatem Castri Ple- bis nuncupandam, ac illius saecularem et collegiatam ecclesiam Ss. Gervasii et Protasii in cathedralem sub eadem invo- catione cum dignitate, iurisdictione et mensa episcopalibus, aliisque cathedra- libus insignibus, necnon praecellentis, honoribus et privilegiis, quibus aliae cathedrales ecclesiae, de iure vel consue- tudine, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et pote- runt quomodolibet in futurum, pro uno episcopo Castri Plebis nuncupando, qui eidem ecclesiae Castri Plebis praesit, eis- dem auctoritate et tenore, similiter per- petuo erigimus et instituimus.

§ 2. Ac ipsi ecclesiae sic in cathedra- lem erectae civitatem Castri Plebis, eius- que incolas et habitatores pro civitate, et civibus, alia vero castra, terras, villas et loca divisa et separata praefata pro eius dioecesi, ac ecclesiasticas pro clero, et saeculares personas in eisdem civitate et dioecesi Castri Plebis pro tempore de-

Assignatio
dioecesis et iur-
isdictionis.

gentes pro populo, auctoritate et tenore, similibus, pariter perpetuo concedimus et assignamus, illaque omnia et singula episcopo Castri Plebis pro tempore existenti quoad legem dioecesanam ac episcopalem et ordinariam iurisdictionem: ecclesiam autem, et pro tempore existentem episcopum Castri Plebis huiusmodi dictae Sedi immediate subiicimus, ac sub beatorum Petri et Pauli Apostolorum, dictaeque Sedis protectione et tutela suscipimus.

Novae cathedralis dote et redditus.

§ 3. Insuper omnia et singula fructus, redditus, proventus, et bona mensae episcopalis dictae ecclesiae Clusinensis demptis et remanentibus pro ea, ac episcopo Clusiniensi pro tempore existente tot ex ipsis fructibus, redditibus, proventibus et bonis, per commissarium ad id a Sede Apostolica praefata deputandum, designandis et assignandis, quod illorum valor ad summam mille scutorum monetae annualim iudicio dicti commissarii ascendat, ab eadem mensa episcopali Clusiniensi, auctoritate et tenore paribus, itidem perpetuo separamus et dismembramus, illaque sic separata et dismembrata dictae mensae episcopali Castri Plebis pro eius dote, ac episcopi Castri Plebis pro tempore existentis sustentatione, auctoritate et tenore praefatis, etiam perpetuo applicamus et appropriamus; ita quod liceat eidem episcopo Castri Plebis pro tempore existenti sequitis designatione et divisione a dicto commissario, ut praesertur, faciendis, corporalem, realem et actualem possessionem fructuum, reddituum, proventuum et honorum eidem mensae episcopali Castri Plebis applicandorum et appropriatorum per se, vel alium, seu alios, eius nomine propria auctoritate, libere apprehendere et perpetuo retinere, illorumque fructus redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta percipere, ac in suos dictae-

que mensae episcopalis Castri Plebis usus et utilitatem convertere, futuri episcopi Clusinensis et cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita.

§ 4. Praeterea episcopo pro tempore existenti et capitulo, ac clero civitatis et dioecesis Castri Plebis huiusmodi illorumque incolis et habitatoribus, ut omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, favoribus, gratiis et indultis, quibus episcopi et capitula aliarum cathedralium ecclesiarum, ac civitatis et dioecesis, eorum clerus, incolae et habitatores de iure vel consuetudine, aut alias utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, uti et gaudere possint, eisdem auctoritate et tenore, concedimus et indulgemus.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiae Clusinensis iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis in genere vel in specie, ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione alias de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quacvis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis ha-

Privilegiarum concessio.

Derogatio contrariorum.

bentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Nulli ergo omnino hominum liceat, etc.

Clausulae poenales.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo, septimo kalendis octobris, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 25 septembris 1600, pontif. an. ix.

CCXXXVII.

Confirmatio indulti Iulii II militibus Iesu Christi, Sancti Iacobi de Spatha et Sancti Benedicti de Avis concessi, ut proprium habere, et de suis bonis testari valeant.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Honestis catholicorum regum votis, quantum cum Domino possumus, libenter annuimus, ac eorum intuitu praedecessorum nostrorum constitutiones pro temporum, locorum et personarum qualitate moderamus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

Iulius II militibus harum militiarum concessit ut proprium habere ac testari possent.

§ 1. Sane pro parte charissimi in Christo Filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici militiarum Domini nostri Iesu Christi, Sancti Iacobi de Spatha et Sancti Benedicti de Avis, sub regulis Sancti Benedicti et Sancti Augustini respective militantium, perpetui administratoris apostolica auctoritate deputati, ac etiam pro parte dilectorum filiorum magistrorum, priorum earundem militiarum, aliorumque priorum, vicariorum, capellanorum, rectorum, portionariorum, beneficiariorum, caeterorum-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

que religiosorum seu clericorum in ipsis militiis professorum nobis nuper expositum fuit, quod alias cum praedicti magni priores, alique priores, vicarii, rectores, capellani, portionarii, beneficiati caeterique clerici quocumque nomine nuncupati, quidquam proprium habere, nisi de magnorum magistrorum licentia, aut de bonis suis testari, aut aliquo modo in morte disponere non possent, sed omnia eorum bona per mortem, ad conventum, unde eis provenerant, pertinerent; cumque, ut experientia demonstravit, non solum dicta bona a consanguineis et domesticis morientium clericorum usurpabantur, sed, quod magis dolendum erat, praedicti clerici cum magno animarum suarum periculo, variisque conscientiarum scrupulis e vivis discedebant; propterea a felicis recordationis Iulio Papa secundo, praedecessore nostro, apostolica auctoritate indultum fuit, ut clerici praedicti non solum in vita proprium habere, sed etiam in morte de bonis suis mobilibus et immobilibus et semoventibus undecumque, quomodocumque et qualitercumque, licite tamen acquisitis, libere testari, et ad arbitrium suum in morte disponere possent, ea tamen conditione, ut de redditibus prioratum, beneficiorum, praepceptoriarum, portionum seu praestimoniorum a dictis militiis emanantium, mediam annuam reddituum unius anni in favorem fabricarum conventuum earundem respective militiarum persolverent, ita et eodem modo, quo earundem militiarum praepceptoribus, commendatariis et equitibus concessum erat, ac alias prout in eiusdem Iulii praedecessoris litteris plenius continetur.

§ 2. Verum cum postea recolendae memoriae Pius Papa V, etiam praedecessor noster, quadam eius perpetuo validura constitutione inter alias omnes et quascumque licentias et facultates

Quod privilegium in observantia romanorum post contrariam Pii V constitutionem.

testandi, et alias quomodolibet disponendi quibuscumque regularibus, seu militari- bus personis concessas revocaverit, eorundem testamenta facta et facienda, quae nondum effectum fuissent sortita seu executioni demandata, annullaverit, nulliusque roboris aut momenti esse declaraverit, prout in praedicta constitutione pariter plenius continetur: quia tamen, ut eadem subiungebat expositio, cum dictarum militiarum regni Portugalliae personis specialiter et in communi erat dispensatum, atque per tot annorum spatium praedicta Iulii secundi dispensatio in usu et actu practico fuerat, et iuxta eam eiusquatenorem praedictarum militiarum clerici et personae omnes suam professionem emittebant, immo dictis clericis, quando ad habitum dictarum militiarum admittebantur, per magnos priores seu alios, ad quos spectabat eos habitum induere, expresse declarabatur, quod solventes dictis conventibus mediam annatam de redditibus prioratum, beneficiorum, portionum, seu quorumcumque aliorum reddituum a dictis militiis emanantium non solum in vita quaecumque bona possidere, sed etiam in morte libere de eis disponere poterant; propterea praedicta Pii V constitutio in praedictis regnorum Portugalliae militiis observata non fuit, sed dicti clerici, iuxta praedictum Iulii secundi indultum et privilegium, absque aliqua innovatione seu mutatione, per multos annos permanserunt.

§ 3. Sed cum annis elapsis, occasione testamenti a quodam clerico Ordinis Sancti Iacobi conditi, de praedicto Iulii secundi indulto controversi coeperit, et causa eorum dilecto filio Bartholomaeo de Valle Vieira, tunc dictarum militiarum generali conservatore, et iudice apostolica auctoritate deputato ageretur, ille per suam sententiam pronuntiavit dicti cle-

rici testamentum esse nullum, et praedictae militiae, aliarumque dicti regni militiarum clericos, iuxta praedictam Pii V constitutionem, nequaquam testamenta condere posse, neque de bonis suis aliquo modo disponere; a qua sententia statim fuit appellatum, illaque in secunda instantia fuit revocata. Quoniam tamen interea ex una parte ministri seu exactores dictarum militiarum a praedictis clericis militaribus de suis prioratibus, beneficiis, portionibus, praeceptoribus, praestimoniis et redditibus medias annatas, ut prius, in favorem fabricarum conventuum etiam ipsis invitis et nolentibus exigebant; ex altera vero alii earundem militiarum exactores seu exequutores bona praedictorum clericorum morientium sequestrabant, unde in dicto regno et militiis ac personis earum generalis confusio et varia quotidie oriebantur scandala et quaestiones.

§ 4. Propterea praedictus Philippus rex, earundem militiarum perpetuus administrator, re maturius considerata, et cum dilectis filiis praesidente et deputatis mensae, conscientiae et ordinum, aliisque doctis viris consultata, videlicet, dictas militiae aliter non posse conservari, quia si dicta Pii V constitutio in eisdem militiis esset observanda, dictumque Iulii secundi privilegium abrogandum, id in maximam dictarum militiarum iacturam et detrimentum vergeret; quia viri docti, quibus ipsae militiae indigent, de caetero in eis professionem emittere nolent, et praeterea non solum ipsarum militiarum conventus maiora damna recipient, quia clericorum, ut praefertur, morientium bona facile a consanguineis et domesticis, ut olim fiebat, usurpabuntur; sed quod maius est, praedicti clerici cum maximis scriptulis et salutis suae periculis morientur; ac praedictis scandalis et aliis forsitan in futurum emanan-

Philippus III Portugalliae rex Iulii II privilegium petit confirmari.

dis obviare cupiens, nobis per dilectum filium Damianum Vaz, militaris Ordinis de Avis professum, eiusdem catholicae maiestatis capellanum, ac pro eisdem militiis procuratorem in Romana Curia existentem, tam suo, quam praedictorum magnorum priorum, aliorumque priorum, vicariorum, rectorum, portionariorum, capellanorum, beneficiatorum caeterorumque clericorum in dictis militiis Domini nostri Iesu Christi, Sancti Iacobi de Spatha et Sancti Benedicti de Avis professorum nomine supplicavit, ut dictis quaestionibus, litibus et scandalis obviantes, praedictas personas circa testandi ius et modum et condiciones ad eum statum, in quo erant, quando praedicta Pii V revocatoria constitutio emanavit, reducere, dictumque Iulii secundi indultum et generalem facultatem testandi sub eisdem conditionibus approbare, et apostolica auctoritate confirmare, de benignitate apostolica dignaremur.

§ 5. Nos igitur attentis praemissis, dictarum militiarum utilitati et augmento consulere, et ipsius catholici regis votis annuere, quantum cum Domino possumus, cupientes, et exemplo pie memoriae Gregorii XIII praedecessoris nostri, (qui per suas litteras in forma brevis, sub datum Romae die sexta octobris MDLXXVI, pontificatus sui anno quarto, instante clarae memoriae Philippo Hispaniarum rege secundo, praedictam Pii quinti constitutionem moderans, personas militiarum Calatravae, Alcantarae et Sancti Iacobi de Spatha regnorum Castellae circa facultates, modos et condiciones testandi restituit et reduxit ad statum, in quo erant, antequam praedicta Pii V constitutio emanasset) adducti, cum praesertim, ut pariter accepimus, praedictae militiae Portugalliae, iuxta diversas Romanorum Pontificum concessionem, omnibus privilegiis militiis Castellae con-

cessis et concedendis perfruantur, praedictas militiae regnorum Portugalliae, videlicet Domini nostri Iesu Christi, Sancti Iacobi de Spatha et Sancti Benedicti de Avis, earumque magnos et alios priores, vicarios, capellanos, rectores, portionarios, beneficiatos et alios quoscumque clericos in dictis militiis professos, similibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et quemlibet eorum quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure, vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes; necnon dictarum Iulii et Pii praedecessorum litterarum tenores, praesentibus pro expressis habentes, eiusdem Philippi regis supplicationibus inclinati, ex voto etiam venerabilium fratrum nostrorum Camilli sanctorum Ioannis et Pauli Burghesii, Laurentii Sancti Laurentii in Pane et Perna Blanchetti, et Pompeii Sanctae Balbinae titularum presbyterorum Arrigonii nuncupatorum, Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, quibus hoc negotium examinandum et nobis referendum commisimus, indultum Iulii secundi praedictis prioribus, vicariis, capellanis, rectoribus, portionariis et beneficiatis, ac clericis dictarum militiarum concessum, ut proprium habere, et de bonis suis mobilibus et immobilibus ac semoventibus, licite tamen acquisitis, libere testari et disponere valerent (cum eadem tamen conditione, quod de redditibus prioratum, beneficiorum, praeceptoriarum, portionum seu praestimoniorum a dictis militiis emanantium, mediam annatam reddituum unius anni in favorem fabricarum conventuum, unde provenerunt, persolvant), adversus praedictam Pii V constitutionem similibus

facultatum revocatoriam, auctoritate apostolica, tenore praesentium, in primum et eum in quo, ante ipsam constitutionem, erat statum, restituimus, reponimus et plenarie reintegramus, ac confirmamus, approbamus et innovamus. Decernentes praedictos priores, vicarios, rectores, capellanos, portionarios, beneficiatos caeterosque clericos dictarum militiarum, et quemlibet eorum, indulto praedicti Iulii praedecessoris tui et gaudere, ac iuxta illius seriem et tenorem proprium habere, ac de bonis suis mobilibus et immobilibus ac semoventibus, licite tamen acquisitis (salva conditione praedicta solutionis mediae annatae fabricae conventus faciendae, ut praefertur) libere testari ac disponere posse, perinde ac si praedicta Pii V constitutio similium facultatum revocatoria minime emanasset, aut saltem eos non comprehenderet.

§ 6. Praesentesque litteras nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, redargui, aut alias rescindi, infringi, vel annullari ullatenus posse, sed semper validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac praedictis prioribus, vicariis, rectoribus, capellanis, portionariis, beneficiatis caeterisque clericis dictarum militiarum plenissime suffragari; sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Quocirca venerabili fratri episcopo Colimbricensi et dilectis filiis decano, et

thesaurario Ulixbonensibus per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dictorum priorum, vicariorum, rectorum, capellanorum, portionariorum, beneficiatorum caeterorumque clericorum praedictarum militiarum fuerint requisiti, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes faciant auctoritate nostra eos praedictorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere. Non permittentes dictos priores, vicarios, rectores, capellanos, portionarios, beneficiatos, caeterosque clericos praedictarum militiarum, et quemlibet eorum a quocumque desuper quomodolibet indebite molestari, perturbari vel inquietari; contradictores quoscumque, eisque auxilium, consilium, vel favorem publice vel occulte, directe seu indirecte quomodolibet praestantes, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 8. Non obstantibus praedicta Pii V ac recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris, de una, et in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictarum militiarum etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem militiis, aut quibusvis superioribus et personis sub quibuscum-

Eiusdem exequutores designantur.

Contraria tolluntur.

que tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis et decretis, in genere vel in specie, ac alias quomodolibet etiam iteratis vicibus in contrarium praemissorum concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et ad verbum inserta mentio habenda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die XIV octobris MDC, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 14 octobris 1600, pontif. an. IX.

CCXXXVIII.

Quod causae tam civiles quam criminales intra limites civitatis, ducatus et legationis Ferrariensis motae et movendae in prima instantia coram suis iudicibus ordinariis, in alia vero quacumque instantia in civitate Ferrariensi coram iudicibus a Sancta Sede deputatis, iuxta eorum privilegia, a iudicibus urbis Romae evocari non possint, exceptis iis, in quibus Camera Apostol. actrix vel rea fuerit.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Dubia, quae ex constitutionibus nostris emergunt, nos decet opportuna declaratione removere.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 1. Accepimus siquidem nonnullos litigantes civitatis et ducatus ac legationis nostrorum Ferrariensium dum vident se minus bonum ius fovere, ut colligentes diutius fatigatos delineant, causas eorum a iudicibus in civitate Ferrariensi deputatis, coram quibus pendent, avocari, et ad tribunalia seu iudices almae Urbis nostrae deduci, ipsosque iudices Ferrariae inhibitionibus impediri, eorumque manus ligari indebite procurare, idque sub variis praetextibus facere posse, non obstantibus privilegiis per nos dictis civitati et ducatu Ferrariensibus, ac dilectis filiis communitati et hominibus eiusdem civitatis concessis, iactare; sicque privilegia praedicta in dubium revocare.

§ 2. Nos itaque omnem super praemissis dubitandi materiam praecidere, nostraque privilegia praedicta illaesa conservari, nec ab aliquibus perperam interpretari satagentes, eorumdemque privilegiorum tenores et datas praesentibus pro expressis habentes, harum serie declaramus, nostrae intentionis fuisse et esse ut causae omnes, tam civiles quam criminales et mixtae inter quascumque personas, non tamen ecclesiasticas, si reae fuerint, nec Camera nostra Apostolica, sive actrix sive rea fuerit (circa cuius causas huiusmodi privilegiis sibi per Romanos Pontifices et Apostolicam Sedem concessis non intendimus praedecedere), intra limites civitatis, ducatus et legationis Ferrariensium motas et movendas, in prima instantia coram suis iudicibus ordinariis; in alia vero quacumque instantia in civitate Ferrariensi coram iudicibus a nobis destinatis, iuxta privilegiorum nostrorum seriem et tenorem, omnino cognosci, decidi et terminari, nec ab eis a quibuscumque almae Urbis iudicibus etiam causarum Curiae Camerae Apostolicae auditore, aut sacri palatii apostolici causarum auditoribus vigore quorumcum-

Causa faciendae declarationis.

Declaratio, de qua in rubrica.

Clausulae pro perpetua humore constitutionis firmitate.

Exordium.

CCXXXIX.

que privilegiorum et indulgiorum apostolicorum illis concessorum et pro tempore concedendorum, avocari ullatenus posse et debere, iudicesque civitatis Ferrariae inhibitionibus iudicum Urbis, etiam dictorum Curiae Camerae Apostolicae, ac palatii apostolici auditorum parere non teneri, neque censuris et poenis in ipsis inhibitionibus communitatis vel inflictis affici, vel aliquo modo adstringi, vel alias ne in causis coram ipsis pendentibus procedant impediri vel remorari posse.

Clausulae. § 3. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam dictos auditores, necnon eiusdem S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari decernimus.

Derogatio contrarium. § 4. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac privilegiis, indulgiorum et litteris apostolicis auditoribus praedictis, et quibusvis aliis sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis clausulis et decretis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris, die XIV octobris MDC, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 14 octobris 1600, pontif. an. IX.

Donationes ab episcopis Sardiniae factae favore quarumcumque personarum et piorum locorum, non sequuta traditione et consignatione bonorum donatorum, nullae et irritae declarantur, tamquam factae in fraudem spoliatorum ecclesiis cathedralibus concessorum.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicae Sedis requirit auctoritas ut quae non minus pie, quam prudenter ab eadem Sede in favorem ecclesiarum, praesertim cathedralium et metropolitanarum, emanarunt, eadem firma perpetuo et illibata persistent.

§ 1. Sane charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit, quod licet alias felicitis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, supplicationibus clarae memoriae Philippi secundi Hispaniarum regis catholici, eiusdem Philippi regis genitoris, tunc inclinatus, spolia archiepiscoporum et episcoporum in regno Sardiniae, extra illud, non tamen in Italia decedentium, ac fructus, redditus et proventus metropolitanarum et cathedralium ecclesiarum eiusdem regni, illarum vacatione durante, ab archiepiscopis et episcopis, quos in ecclesiis huiusmodi vacantibus succedere contingeret, auctoritate apostolica perpetuo abdicaverit, illaque dictis ecclesiis pro illarum fabrica, structura, reparatione et conservatione, ac ornamentorum et paramentorum emptione et manutentione etiam perpetuo applicaverit, ac singulis singularum ecclesiarum praedictarum presbyteris et personis per eundem Philippum regem, eiusque successores eligendis, ut spolia et fructus huiusmodi percipere, exigere

Ex Regest. in Secret. Brevium.

Provenium.

Episcoporum Sardiniae bona factusque ecclesiarum vacantium ipsis ecclesiis Pius V assentit.

et recuperare, illaque in restorationem et manutentionem, ac conservationem praedictas convertere deberent, concesserit et indulserit, et insuper, quia nonnulli iudices dicti regni in causis dictorum spoliatorum se intromittere posse praetendebant; idem praedecessor cognitionem causarum spoliatorum huiusmodi ad vicarios, Sede vacante, per capitula ecclesiarum earumdem deputatos, pro tempore spectare declaravit, prout in singulis litteris dicti praedecessoris desuper confectis plenius continetur.

Nonnulli tamen episcopi huiusmodi bona donabant suis consanguineis, etc. § 2. Nihilominus nonnulli ex dictis archiepiscopis et episcopis varias donationes inter vivos spoliatorum et fructuum huiusmodi tam in favorem consanguineorum et affinium ac aliarum personarum, quam etiam piorum et religiosorum locorum retinendo dicta bona donata usque ad ultimum vitae spiritum; aliquando vero in infirmitate constituti, dum amplius vivere non sperant, similes donationes in fraudem dictarum ecclesiarum facere consueverunt, unde sequuto obitu donatorum, variae occasione donationum huiusmodi suscitantur lites, ita ut saepius contingat, omnia spolia, seu illorum maiorem partem in huiusmodi litibus consumi, et propterea ecclesiae praedictae commodo ac beneficio dictae applicationis penitus frustratae remaneant in grave ipsarum ecclesiarum praedictarum iudicium et maximam iacturam.

Philippus rex Papae supplicat, ut ecclesiarum consuetudinem denotati. § 3. Quare dictus Philippus rex, qui etiam regni Sardiniae rex existit, ut dictarum ecclesiarum, quae, ut asseritur, de iure patronatus ipsius Philippi regis huiusmodi ex privilegio apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, esse dignoscuntur, indemnitati consulatur, nobis humiliter supplicari fecit, quatenus in praemissis de aliquo opportuno remedio providere de benignitate apostolica dignaremur.

Bull. Rom. Vol. X.

77

§ 4. Nos singularum litterarum praedictarum, et in eis contentorum, ac inde sequutorum quorumcumque, aliorumque de necessitate exprimendorum tenores, etiam veriores, praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras praedictas et in eis contenta, ac inde sequuta et sequenda quaecumque, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciamus, ac ab omnibus, quos illae concernunt et concernere poterunt quomodolibet in futurum, perpetuo et inviolabiliter observari volumus et mandamus.

Donationesque huiusmodi factas irritas, prout in rubrica. § 5. Decernentes omnes et quascumque donationes, etiam inter vivos, vel causa mortis, promissiones, obligationes, debitorum confessiones et alias quascumque dispositiones per dictos archiepiscopos et episcopos spoliatorum, rerum, et pecuniarum, ac fructuum, reddituum, proventus, etiam sub praetextu ecclesiastici servitii, et etiam causa mercedis, aut in remunerationem servitiorum eis impensorum, seu ex quacumque alia, quantumvis pia et privilegiata causa, in favorem consanguineorum, affinium, familiarium et aliarum personarum, vel etiam piorum et religiosorum locorum, et seu collegiorum ac universitatum etiam quantumvis privilegiatorum, aut alias quomodolibet factas et pro tempore faciendas, ac etiam quascumque clausulas in se continentes, nullas, invalidas et simulatas, ac in fraudem dictae applicationis factas esse, nullius roboris vel momenti existere, nec aliquem effectum sortiri, nec ad illarum executionem deveniri posse nec debere, etiamsi tempore illarum tales archiepiscopi vel episcopi in infirmitate constituti fuerint, vel etiamsi ante infirmitatem huiusmodi, ex iusta et rationabili causa, et in casibus a iure

Clemens Pii constitutionem innovat.

permissis facta sint, nisi ipsa bona donata actualiter et cum effectu eisdemmet donatariis, saltem infra octo dierum spatium, tradita fuerint, et realiter penes ipsos remanserint, vel illas ex quacumque causa etiam custodiae, depositi, mutui, aut precario vel alio quocumque titulo seu praetextu, etiam cum clausula constituti dicti donatores detinuerint, vel apud alias personas, seu collegia, etiam procuratorio nomine donatariorum dicta bona et res donata, tradita, commendata, seu sub deposito, vel alio titulo consignata, seu tradita, seu quomodolibet occultata fuerint; ita quod, propter praemissa aut alias, exequutio applicationis et litterarum huiusmodi nullatenus impediri possit, sed illarum iudices ad earumdem litterarum totalem exequutionem devenire atque procedere debeant et teneantur.

Clausulae.

§ 6. Sicque et non alias per eosdem, et quoscumque alios iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, et dictae Sedis nuncios, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiiri debere, irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Inhibet quomodoque in causis huiusmodi spoliarum immiserat praeter vicarias ecclesiarum.

§ 7. Districtius inhibentes in virtute sanctae obedientiae, et sub indignationis nostrae aliisque arbitrio nostro per contrafacientes eo ipso incurrendis poenis, quibuscumque iudicibus, etiam conservatoribus quancumque religionum et ordinum quantumvis exemptorum, ac quavis auctoritate et seu indulto suffultorum, ne in huiusmodi spoliarum et bonorum causis, etiam praetextu donationum, seu alio titulo vel causa se quoquo modo intronittant, nec vicarios prae-

dictos, ad quos omnimoda iurisdictio dictorum spoliarum privative quoad ipsos et alios quoscumque iudices spectare debeat, quibus et eorum cuilibet, quatenus opus sit, facultatem inhibendi praedictis et aliis quibuscumque sub sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis (omni et quacumque appellatione remota) harum serie concedimus, molestare, perturbare, aut inquietare, seu applicationis huiusmodi et litterarum exequutionem impedire, vel retardare audeant seu praesumant.

§ 8. Et nihilominus dilectis filiis abbati monasterii Sanctissimae Trinitatis de Sacargia, Turritanensis seu nullius dioecesis, Camaldulensis Ordinis, ac decano ecclesiae Calaritanensis et Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ubi et quando opus fuerit, praesentes litteras solemniter publicantes, faciant, auctoritate nostra, praemissa omnia et singula ab illis, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo et inviolabiliter ac firmiter observari, contradictores quoscumque, et rebelles, et seu illarum totalem et omnimodam exequutionem quovis praetextu quomodolibet impediens vel retardans, aut impediri vel retardari per se vel alium procurantes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 9. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et dictarum ecclesiarum etiam iuramento,

Exequutores designat.

Contraria tollit.

confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis praedictis archiepiscopis et episcopis, ac eisdem et quibusvis aliis ecclesiis, monasteriis, ordinibus et religionibus, ac locis piis, et personis cuiuscumque gradus, conditionis et dignitatis existentibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis in genere vel in specie, aut alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie, specialiter et expresse derogamus, et omnibus illis, quae praedictus praedecessor in suis litteris praedictis voluit non obstare, cacterisque contrariis quibuscumque. Aut si praedictis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptis danda fides.

§ 10. Volumus autem quod praesentium transumptis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, ac sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ad-

hibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxv octobris MDC, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 25 octobris 1600, pontif. an. ix.

CCXL.

Regio collegio oppidi Duacensis, Atrebatensis dioecesis, pensio v florenorum super fructibus abbatae S. Vedasti, eiusdem Atrebatensis dioecesis, reservatur in perpetuum¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Magna, quae in dies ex collegiis, in quibus scholares et aliae personae litterarum studiis operam dant, utilitas provenire dignoscitur, nos admonet et inducit, ut ea collegiis ipsis libenter concedamus, per quae eorum ac personarum in eis degentium et studentium commoditatibus valeat provideri.

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Paulus Papa IV, praedecessor noster, supplicationibus clarae memoriae Philippi secundi Hispaniarum regis catholici in ea parte inclinatus, nuncio Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum, seu inferiori Germania tunc commoranti, per suas litteras dedit in mandatis ut, de consilio dicti Philippi regis, a quibusvis monasteriis ditioribus et opulentioribus oppidi Duacensis, Atrebatensis dioecesis, vicinis, eam fructuum partem, quae sibi videretur, apostolica auctoritate, perpetuo dismembraret et separaret, dictamque partem fructuum sic dismembratam et separatam pro dote et stipendio cathedralicorum, sive doctorum, et personarum in universitate studii generalis, ac colle-

Prooemium.

Paulus IV nuncio Hispaniarum facultatem concedit pensio-nem aliquam collegio Duacensi applicandi.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

gio regio dicti oppidi legentium, ac aliis ipsius universitatis usibus perpetuo applicaret et appropriaret, prout in dictis litteris plenius continetur.

Ro infecto Philippus II. p. ut pensionem n. florenorum eidem collegio reservari super fructibus monasterii S. Vedasti.

§ 2. Et sicut exhibita nobis nuper dilecti filii rectoris seu praeceptoris collegii regii nuncupati eiusdem oppidi petitio continebat, idem Philippus rex attendens mandatum huiusmodi propter tumultus belgicos, et ex aliis causis ad effectum et executionem saltem in totum catenus productum non fuisse, ac monasterium sancti Vedasti Atrebatensis, Ordinis sancti Benedicti, tunc certo modo vacare, ipsiusque monasterii fructus, redditus et proventus satis pingues et uberes, ac aliquarum pensionum capaces esse; ideo ut praedicto collegio de aliqua dote provideretur, ei in futurum pensionem quingentarum librarum seu florenorum super eisdem fructibus, redditibus et proventibus per Sedem praedictam commode reservari posse, ac pro illius reservatione apud nos intercedendum esse censuit.

Consentiente abbate, Clementinae pensionem reservat.

§ 3. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, ante obtentam a nobis pensionis huiusmodi reservationem, dictus Philippus rex viam universae carnis ingressus fuerit, et dilectus filius Philippus de Caverel abbas dicti monasterii, de cuius persona dicto monasterio sic vacanti, ad praesentationem praedicti Philippi regis, vigore indulti apostolici sibi desuper concessi, fuerat apostolica auctoritate provisum, ipseque Philippus Caverel dicto monasterio in abbatem praefectus fuit, pro complemento praemissorum, et alias ex certis causis animum suum moventibus, reservationi infrascriptae pensionis pro eodem collegio in manibus nostris consentire decreverit, nos eidem collegio, ac illius rectori seu praeceptoris et collegialibus, ut munia obire et onera sibi incumbentia facilius per-

ferre valeant, de alicuius subventionis auxilio providere, eisque specialem gratiam facere volentes, ipsosque rectorem seu praeceptorem, ac collegiales a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes et absolutos fore censes, ac dictarum litterarum, et inde sequutorum quorumcumque tenores etiam veriores, ac datas praesentibus pro expressis habentes, eidem collegio pensionem annuam ab omni decima, quarta, media et quavis alia fructuum parte, necnon subsidio etiam charitativo, et quocumque alio tam ordinario quam extraordinario onere quomodolibet nuncupato, quavis etiam apostolica vel ordinaria auctoritate, et ex quacumque etiam urgentissima, et necessaria, ac de necessitate exprimens causa, etiam pro reparatione et fabrica basilicae Principis Apostolorum de Urbe, Cruciatu Sancta, et expeditione contra Turcas et alios fidei orthodoxae hostes, ac sustentatione classis triremium, etiam ad imperatoris, regum, reginarum, ducum et aliorum principum instantiam, intuitum et contemplationem, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac alias quomodolibet, canonice vel de facto, ac pro eorum et dictae Sedis necessitatibus nunc et pro tempore quomodolibet impositis et imponendis (etiamsi in impositionibus huiusmodi caveatur expresse, quod pensionarii quicumque etiam pensiones suas quantumvis exemptas habentes praemissis omnibus pro rata earundem pensionum contribuere teneantur); nec non belli, pestis, incendii, grandinis, tempestatis, famis, sterilitatis, siccitatis, pruinae, alluvionis aquarum, inundationis,

Liberam ab omni et quacumque decima et alia impositione.

depraedationis, et cuiusvis alterius amissionis fructuum, et eorum quovis modo non recollectionis, incursus militum, depopulationis agrorum, devastationis et quibusvis aliis quantumvis sinistris et inexcogitabilibus, ac evenire insolitis casibus pro tempore contingentibus, ac alias in omnibus et per omnia liberam, immunem et exemptam quingentarum librarum seu florenorum monetae Atrebatensis seu Artesiensis super dicti monasterii fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et emolumentis universis, qui ad quatuor mille florenos auri in libris Camerae Apostolicae taxati reperiantur, et secundum communem estimationem ad valorem annuum decem millium ducatorum auri de Camera, ut asseritur, ascendunt, et super quibus nos hodie aliam bis mille dietae universitati, ac reliquis pensiones annuas etiam perpetuas aliorum quingentorum florenorum seu librarum similium summam noningentorum ducatorum huiusmodi, vel circa insimul cum primodicta pensione, ut etiam asseritur, constituentes seminario Bonorum Pastorum dicti oppidi per alias nostras litteras reservavimus, prout in dictis litteris plenius continetur, collegio, ac nunc et pro tempore existentibus rectori et collegialibus praedictis, vel eorum procuratori ad id ab eo speciale mandatum habenti per dictum Philippum abbatem, cuius ad hoc expressus accedit assensus, et successores suos dictum monasterium in titulum vel commendam, aut alias pro tempore obtinentes, annis singulis pro una videlicet in Domini nostri Iesu Christi, et altera medietatibus pensionis per praesentes reservatae huiusmodi in Beati Joannis Baptistae natiuitatum festivitibus in dicto oppido Duacensi praesentium vigore, nec alia aliquin pensio per praesentes reservata huiusmodi nulla sit, eo ipso integre per-

Valor pensionis et tempus eam praefinitur solvendi.

solvendam, apostolica auctoritate, earumdem tenore praesentium, perpetuo reservamus, constituimus et assignamus.

Clausulae.

§ 4. Decernentes pensionem per praesentes reservatam huiusmodi nullo unquam tempore ex quavis causa quantumvis urgenti, legitima et iuridica, etiam ad successorum praedictorum instantiam, seu etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ad minorem summam reduci, annullari, vel invalidari, minusque illius reservationem, ac easdem praesentes de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel retractari posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces fore, et collegio, rectori seu praeceptoris et collegialibus praedictis etiam perpetuo suffragari, perinde ac si pensio per praesentes reservata praedicta, consistorialiter reservata fuisset. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, dictaeque Sedis nuncios iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Necnon Philippum abbatem et successores praedictos ad integram solutionem pensionis per praesentes reservatae huiusmodi, collegio et rectori seu praeceptoris, ac collegialibus praedictis faciendam iuxta reservationis, constitutionis et assignationis posteriorum perpetuis futuris temporibus fore efficaciter obligatos.

§ 5. Ac volentes et eadem auctoritate statuente, quod ille ex Philippo abbate et successoribus praedictis, qui in dictis festivitibus, vel saltem infra triginta dies illarum singulas immediate sequentes, pensionem per praesentes reservatam praedictam, per eum tunc debitam non

Pensio contra abbatem et successoribus praedictis non solvenda.

persolverit cum effectu, lapsis diebus eisdem, sententiam excommunicationis incurrat, a qua (donec rectori, seu praeceptori et collegialibus, vel procuratori praedictis de pensione per praesentes reservata huiusmodi tunc debita integre satisfactum, aut alias cum rectore seu praeceptore, et collegialibus, vel procuratore praedictis super hoc amicabiliter concordatum fuerit), praeterquam in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium nequeat obtinere. Si vero per sex menses dictos triginta dies immediate sequentes, sententiam ipsam animo, quod absit, sustinerit indurato, ex tunc effluxis mensibus eisdem, a regimine et administratione dicti monasterii perpetuo privatus existat, illudque vacare censeatur eo ipso.

Executores huiusmodi constitutionis deputati.
 § 6. Quocirca venerabilibus fratribus nostris archiepiscopo Cameracensi, et Atrebatensi ac Namurcensi episcopis per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios faciant auctoritate nostra pensionem per praesentes reservatam praedictam, rectori seu praeceptori, et collegialibus, vel procuratori praedictis, iuxta reservationis, constitutionis, assignationis et decreti praedictorum continentiam et tenorem, integre persolvi. Et nihilominus quemlibet ex Philippo abbate et successoribus praedictis, quem huiusmodi excommunicationis sententiam incurrisse eis constiterit, quoties super hoc pro parte rectoris seu praeceptoris huiusmodi fuerint requisiti, tamdiu dominicis et aliis festis diebus in ecclesiis, dum maior inibi populi multitudo ad divina convenit, excommunicatum publice nunciari, et faciant ab illis nunciari, ac ab omnibus arctius evitari, donec rectori seu praeceptori et collegialibus, vel procuratori praedictis de pensione per praesentes reservata praedicta eis tunc debita,

fuerit integre satisfactum, ipseque excommunicatus ab huiusmodi excommunicationis sententia, absolutionis beneficium meruerit obtinere. Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati pensiones annuas super monasteriorum, aut eorum mensarum abbatialium fructibus, redditibus et proventibus (nisi ex cessionis aut alia probabili causa) reservari prohibentis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasterii et Ordinis praedictorum etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque superioribus et personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis in contrarium forsitan quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis specialis mentio habenda esset, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse harum serie derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Aut si Philippo abbati et successoribus praedictis, vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod ad praestationem, vel solutionem pensionis alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam praesentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differri; et de qua

Contrariorum derogatio.

cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo, nonis novembris, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 5 novembris 1600, pontif. an. IX.

CCXLI.

Similis reservatio pensionis bismille florenorum favore universitatis studii generalis Duacensis, Atrebatensis dioecesis, super fructibus eiusdem monasterii sancti Vedasti.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Magna, quae in dies, etc. (ut in praecedenti) providere.

Pauli IV commissio prout in superiori.
 § 1. Alias siquidem felicitis recordationis Paulus Papa IV, praedecessor noster (prout supra, etc.).

Petitio Philippi II. prout in praecedenti constitutione.
 § 2. Et sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum administratorum dictae universitatis petitio continebat, idem Philippus rex attendens mandatum huiusmodi, propter tumultus Belgicos et ex aliis causis, ad effectum et executionem saltem in totum hactenus productum non fuisse, ac monasterium Sancti Vedasti Atrebatensis, Ordinis Sancti Benedicti, tunc certo modo vacare, ipsiusque monasterii fructus, redditus et proventus satis pingues et uberes, ac aliquarum pensionum annuarum capaces esse, ideo ut praedictae universitati de competenti et debita dote provideretur, infrascriptam pensionem bismille librarum seu florenorum super eisdem fructibus, redditibus et proventibus per Sedem praedictam commode reservari

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

posse, ac pro illius reservatione apud nos intercedendum esse censuit.

§ 3. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, ante obtentam a nobis pensionis huiusmodi reservationem, dictus Philippus rex viam universae carnis ingressus fuerit, et dilectus filius Philippus de Caverel, abbas dicti monasterii (de cuius persona praedicto monasterio sic vacanti ad praesentationem praedicti Philippi regis vigore indulti apostolici sibi desuper concessi factam auctoritate praedicta provisum), ipseque Philippus Caverel dicto monasterio in abbatem praefectus fuit pro complemento praemissorum, et alias ex certis causis animum suum moventibus, reservationi infrascriptae pensionis pro eadem universitate in manibus nostris consentire decreverit. Nos eidem universitati et cathedralicis, sive doctoribus praedictis, ut munia obire, et onera sibi exinde incumbantia facilius perferre valeant, de alicuius subventionis auxilio providere, eisque specialem gratiam facere volentes, ipsosque cathedralicos seu doctores, ac administratores a quibusvis excommunicationis, etc., absolutos fore censentes; ac dictarum litterarum, et inde sequutorum quorumcumque tenores etiam veriores, ac datas praesentibus pro expressis habentes, eidem universitati pensionem annuam ab omni decima, quarta, media et quavis alia fructuum parte, necnon etiam subsidio charitativo, et quocumque alio tam ordinario quam extraordinario onere quomodolibet nuncupato, quavis etiam ordinaria vel apostolica auctoritate, et ex quacumque etiam urgentissima et necessaria, ac de necessitate exprimenda causa, etiam pro praeparatione et fabrica basilicae Principis Apostolorum de Urbe, Cruciatam sancta, et expeditione contra Turcas et alios fidei orthodoxae hostes, ac sustentatione classis triremium, etiam ad imperatoris,

Clemens reservat pensionem huiusmodi florenorum.

regum, reginarum, ducum et aliorum principum instantiam, intuitum et contemplationem, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac alias quomodolibet canonice vel de facto, ac pro eorum et dictae Sedis necessitatibus nunc et pro tempore quomodolibet impositis et imponendis (etiamsi in impositionibus huiusmodi caveatur expresse, quod pensionarii quicumque, etiam pensiones suas quantumvis exemptas habentes praemissis omnibus pro rata earumdem pensionum contribuere teneantur), necnon belli, pestis, incendii, grandinis, tempestatis, famis, sterilitatis, siccitatis, pruinae, alluvionis aquarum, inundationis, depraedationis, et cuiusvis alterius amissionis fructuum, et eorum quovis modo non recollectionis, incursus militum, depopulationis agrorum, devastationis, et quibusvis aliis quantumvis sinistris et inexcogitabilibus, ac evenire insolitis casibus pro tempore contingentibus, et alias in omnibus et per omnia liberam, immunem et exemptam bismille librarum seu florenorum monetae Atrebatensis seu Arthesiensis super dicti monasterii fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et emolumentis universis, qui ad quatuor mille florenos auri in libris Camerae Apostolicae taxati reperiuntur, et secundum communem estimationem ad valorem annuum decem millium ducatorum auri de Camera, ut asseritur, ascendant, et super quibus nos hodie aliam quingentorum collegio regio nuncupato, et reliquam pensionem annuas etiam aliorum quingentorum florenorum, seu librarum similibus summam noningentorum ducatorum huiusmodi, vel circa insinuat, ut etiam asseritur, constituentium seminario Bonorum Pastorum dicti oppidi per alias nostras litteras reservavimus, prout in dictis litteris plenius continetur, eisdem universitati, ac

nunc et pro tempore existentibus illius administratoribus vel eorum procuratoribus ad hoc ab eis speciale mandatum habentibus per dictum Philippum abbatem, cuius ad hoc expressus accedit assensus, et successores suos dictum monasterium in titulum vel commendam, aut alias pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis pro una videlicet in Domini nostri Iesu Christi, et altera medietatibus pensionis huiusmodi, in beati Ioannis Baptistae nativitate festivitatis, in dicto oppido Duacensi, praesentium vigore, nec alias (aliquin pensio per praesentes reservata huiusmodi nulla sit eo ipso) integre persolvendi, apostolica auctoritate, earumdem tenore praesentium, reservamus, constituimus et assignamus.

§ 4. Decernentes, pensionem per praesentes reservatam, etc. ¹

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo, nonis novembris, pontificatus nostri anno nono.

Dat die 5 novembris, 1600, pont. an. ix.

CCXLII.

Praescribitur forma observanda in assecurationibus faciendis reis Beneventum confugientibus ².

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Officii nostri partes sunt inter caetera curare, ut in Statu nostro Ecclesiastico quiete et pacifice vivatur, omnisque mali exempli occasio removeatur.

¹ Reliqua omnia omittenda putavimus, quia de verbo ad verbum concordant cum praecedenti constitutione.

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

Causae praescribendae formae, de qua in rubrica.

§ 1. Cum, sicuti nuper nobis exponi fecerunt dilecti filii communitas et homines civitatis nostrae Beneventanae per dilectum filium Octavianum de Vipera U. I. D., eorum apud nos nostramque Sedem Apostolicam agentem, quod ad civitatem eandem, quae undique provinciae regni Siciliae citra Pharam circumdata existit, tamquam ad asylum plures regnicolae delinquentes se recipere consueverunt, in maximum damnum et pessimum exemplum eorumdem civium.

Quibus reis assecuratio non sit concedenda.

§ 2. Quare nos subditorum nostrorum quieti consulere volentes, et ne exteris ob crimen ab eorum patria exulibus in eandem civitatem et comitatum confugientibus per eorum assecurationem magis delinquendi occasio praebatur, et ne etiam in totum facultas gubernatoribus civitatis eiusdem pro tempore existentibus ab immemorabili tempore citra concessa, assecurationes huiusmodi faciendi tollatur, aliquam rationabilem formam desuper praescribere volentes, constitutionibus felicis recordationis Pauli Papae tertii, Pii V et Sixti etiam V, praedecessorum nostrorum, inhaerentes, illasque quatenus opus sit innovantes, motu proprio, et ex certa nostra scientia et matura deliberatione, harum serie, praecipimus et volumus quod numquam de caetero perpetuis futuris temporibus in civitate praedicta eiusve territorio, et comitatu, laesae maiestatis et assassinii criminis rei, necnon monetarii, incendiarii, raptores, latrones, viarum grassatores, pacisque violatores, qui vel homicidia dolose, vel appensate, seu etiam similia pariave, seu maiora crimina commiserunt, et imposterum committent, eorumque omnium praedictorum complices, sequaces et fautores aliquo modo recipiantur, aut securi et tuti fiant, quinimmo si illuc pervenerint, capiantur et carceri mancipentur, donec per nos et

successores nostros Romanos Pontifices, seu per illum cardinalem, qui super Status Ecclesiastici negociis consultationi praeerit, ordinatum fuerit, quid de ipsis facinorosis carceratis agendum sit.

§ 3. Eos vero, qui non praedictorum, sed aliorum minorum criminum rei aut inquisiti fuerint, ad permanendum in eadem civitate, comitatu et territorio per illius gubernatorem nunc et pro tempore existentem, sub infrascriptis conditionibus assecurari tantum permittimus et indulgemus; hoc est, praestita per ipsos idonea cautione, attenta delicti et personarum qualitate, circa quantitatem tamen cautionis praestandae arbitrio gubernatoris, de bene, quiete et pacifice vivendo toto tempore, quo in eadem civitate, comitatu et territorio erunt permansuri, et ab eadem, eiusve territorio et comitatu non discedendo; quodque in supplicationibus per eos porrigendis pro affida, seu assecuratione huiusmodi obtinenda proprie, individue et explicite qualitatem delicti, pro quo assecurari desiderant, cum illius circumstantiis exprimere teneantur. Decernentes nullam generalem clausulam illis profuturam, et affidam atque assecurationem omnem contra, vel praeter formam huius nostrae constitutionis nullius esse roboris vel momenti, eisque in nihilo suffragari, ac in decretis per gubernatorem civitatis eiusdem desuper interponendis proprie, explicitae et individuae delicta cum eorum qualitibus (pro quibus ipsos ad permanendum in eadem civitate, territorio et comitatu assecurari contingat) exprimi debere. Qua affida et assecuratione per eundem gubernatorem, ut praedicitur, facta, debeat ipse de ea, infra quindecim dierum spatium, illi cardinali, qui nostrae et successorum nostrorum Romanorum Pontificum super Status nostri Ecclesiastici negociis consultationi seu consultae

Cautiones ponendae in permissis assecurationibus.

praerit, ipsarum precum et decreti de-
super interpositi exemplum transmittere;
affidatus vero seu assecuratus etiam infra
duos menses affidae seu assecurationis
huiusmodi confirmationem a praefata
consulta petere et oblinere teneatur, qui-
bus elapsis, et confirmatione, ut praedi-
citur, non obtenta, et per ipsum penes
actu gubernatoris non exhibito, ut per
illius notarium registretur; si ultra vi-
ginti quatuor horarum spatium in eadem
civitate eiusve territorio et comitatu mo-
ram traxerint, affida seu assecuratione,
quam a gubernatore obtinuerint, non
obstante, tam per curiam praefati gu-
bernatoris, quam per alium quemcum-
que ordinariam iurisdictionem in eadem
civitate habentem, capi et carcerari, ac
de criminibus etiam in regno patris in-
quiri et puniri possit.

§ 4. Mandamus etiam actorum magi-
stro gubernatoris civitatis eiusdem pro
tempore existenti, sub poena amissionis
officii et inhabilitatis ad illud et similia
imposterum obtinenda, et aliis poenis
etiam pecuniariis arbitrio gubernatoris
imponendis, ipso facto incurrendis, ut
tam affidae seu assecurationes per guber-
natores ipsos una cum illarum supplica-
tionibus, quam etiam confirmationes per
praedictam consultam, ut praedicitur,
obtentas infra biduum a die, quo illae
ipsi exhibitae fuerint, in libris ad id de-
stinatis registrare, illasque videre volen-
tibus, gratis et nulla penitus mercede
recepta, etiam a sponte dantibus vel offe-
rentibus, exhibere debeant et teneantur.

§ 6. Quodque in civitate eadem, eius-
que territorio et comitatu, nemo cuius-
vis status, gradus, dignitatis et conditio-
nis existat, qui inimicitiam aliquam cum
aliquo cive, vel incola, seu districtuali ci-
vitatibus praedictae haberet, eiusve con-
sanguineos, seu affines usque ad quartum
gradum de iure canonico inclusive com-

putandum offendisset interficiendo, vul-
nerando, aut percutiendo, ad permanen-
dum in civitate eadem, eiusve territorio
et comitatu affidari, seu assecurari nullo
modo valeat. Quinimmo si ipsi, vel ipso-
rum aliquis, qui ad inibi permanendum
fuerint affidati seu assecurati, etiam per
nos et successores nostros Romanos Pon-
tifices, seu eorum Consultam, aliquam ini-
micitiam contraxerint cum civibus, vel
incolis, seu districtuali civitatis eiusdem,
illorum aliquem percutiendo, vulnerando,
aut si mulierem pudicam attentaverint,
vel iniuriam aliquam, etiam verbalem,
atrocem tamen, attentam personarum qua-
litate, contra quemlibet ipsorum protu-
lerint, aut in ipsis participes, seu auxi-
liatores fuerint, non tantum ad solutio-
nem cautionis per ipsos praestitae de
bene, quiete et pacifice vivendo teneri,
sed etiam ipso facto disfidati censeantur,
et amplius ad permanendum in eadem
civitate affidari seu assecurari non pos-
sint, et quod tam pro huiusmodi delictis
per ipsos tam in civitate Beneventana,
eiusve territorio et comitatu, quam alibi
commissis, etiamsi de eis affidati seu
assecurati fuerint, inquiri et puniri pos-
sint per illius civitatis gubernatorem.

§ 7. Quod si gubernator ipse pro tem-
pore existens praemissa omnia, iuxta eor-
um formam, seriem, et tenorem non
observaverit, seu ab illis, ad quos spe-
ctat, observari non curaverit, privationis
officii, et inhabilitatis ad illud et similia
imposterum obtinenda, ac etiam aliis
poenis arbitrio nostro et successorum no-
strorum Summorum Pontificum pro tem-
pore existentium ipso facto incurrat.

§ 8. Sicque, et non aliter, per quos-
cumque iudices ordinarios et delegatos
iudicari et definiri debere, ac irritum et
inane decernimus quidquid secus super
his a quoquam, quavis auctoritate, scien-
ter vel ignoranter, confugerit attentari.

Magistro actorum gubernatoris mandatur in concessis affidat registrare.

Assecuratio nes dicitur et si qui-
bus transactio-
ne per subsequens
delictum et
morte. R. n.
sententia. Ratio
tam.

Poenae contra gubernatorem si praedicta non observaverit.

Consultae.

§ 9. Non obstantibus praemissis, ac
quibusvis constitutionibus et ordinatio-
nibus apostolicis, necnon statutis et con-
suetudinibus etiam iuramento, confirma-
tione apostolica, vel quavis firmitate alia
roboratis, caeterisque contrariis quibus-
cumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub an-
nulo Piscatoris, die XIII novembris MDC,
pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 13 novembris 1600, pontif. an. IX.

CCXLIII.

*Institutio Congregationis Italiae fratrum
Ordinis Carmelitarum Discalceatorum,
separatae a Congregatione Hispaniae,
cum facultate novitios extra capitulum
ad habitum recipiendi* 1.

Clemens Papa VIII.
ad perpetuam rei memoriam.

In apostolicae dignitatis culmine, me-
ritis licet imparibus, divina disponente
clementia, constituti, ad ea nostrae men-
tis aciem libenter dirigimus, per qua-
sacrarum religionum in Ecclesia Dei pi-
sanctaeque institutarum (quarum profes-
sores vitae sanctitate et exemplo, ac sa-
cerarum litterarum doctrina, fidei populo
ad salutem prodesse student) propaga-
tioni et incremento, quantum cum Do-
mino possumus, intendamus.

§ 1. Alias siquidem cum in Italia praeter
monasterium seu collegium S. Annae
civitatis Iannensis nullum aliud extaret
virorum monasterium, neque conventus,
aut domus Ordinis fratrum Carme-
litarum Discalceatorum nuncupatorum,
nos cupientes Ordinem praedictum (cuius
professores primitivae regulae a bonae

1 De hac separatione habes in const. LXXXI
Pastoralis, tom. X, pag. 92.

Laudo et in-
stitutum. Deo de-
ceatissimo, et
pro omni
gali ne e
tum in
comedit.

memoriae Alberto patriarcha Hierosoly-
mitano ipsi Ordini praescriptae, et a fe-
licis recordationis Innocentio PP. IV, prae-
decessore nostro, prima septembris anni
MCCXLVIII, pontificatus sui anno V, con-
firmatae, normam tum in regnis Hispaniarum,
tum in Italia diligenter obser-
vant, et in utrumque instituti sui finem,
priorem scilicet ac potiore, qui est di-
vina unio per orationem et contempla-
tionem, et posteriorem, qui est salus pro-
ximorum, verbo, ac opere sanctorum
prophetarum Eliae et Elisaei, aliorumque
Sanctorum Patrum, quorum haeredes
sunt, vestigiis insistentes incumbunt) in
alma Urbe nostra propagari, unam eius-
dem Ordinis domum apud ecclesiam
B. Mariae de Scala nuncupatam, in re-
gione Transtiberim de eadem Urbe, apo-
stolica auctoritate, perpetuo ereximus,
prout in nostris desuper in forma brevis
expeditis litteris plenius continetur.

§ 2. Porro, cum, praeter fide dignis-
simorum testimonia quae de huius Or-
dinis sanctitate ad nos perlata sunt, nos
ipsi experientia cognoverimus, quantum
utilitatis in ecclesia Dei piis eorum exer-
citiis, tum orationibus, mortificationibus,
asperitate vitae, tum praedicationibus,
confessionibus, et sacramentorum admi-
nistratione, ad Dei laudem et christifide-
lium animarum salutem quotidie afferat:
volentes ulteriori eiusdem Ordinis pro-
pagationi, quantum cum Domino possu-
mus, opportune prospicere, motu pro-
prio, et ex certa scientia, ac mera de-
liberatione nostris, ac de apostolicae
potestatis plenitudine, tam ex praedicta in
Urbe per nos erecta, et alia suprascriptae
Sanctae Annae Iannensis et quibuscum-
que aliis domibus, seu conventibus in
Italia forsitan hactenus erectis (quas, et
quos iam a Congregatione eiusdem Or-
dinis Hispaniarum per dietas nostras
litteras separavimus), quam ex aliis qui-

Pro illis ergo
in Italia propa-
gatione erigit
congregationem
italicam ab eo-
rum alia separa-
torem.

buscumque domibus, et conventibus post- hac in Italia et aliis quibusvis, praeter Hispaniam, locis, ac regnis erigendis, unam Congregationem fratrum Carmelitarum Discalceatorum a praefata Congregatione seu Ordine Hispaniarum, et quibuscumque aliis eiusdem Ordinis Congregationibus, seu provinciis, illarumque superioribus et fratribus prorsus distinctam et separatam, nobisque et Apostolicae Sedi immediate subiectam, ab uno praeposito cum definitorum interventu, iuxta regularia eiusdem Ordinis statuta, regendam et gubernandam, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

Et omnia privilegia, concessa, quae Congregationi Hispaniarum, concessa sunt, vel erunt.

§ 3. Ipsique Congregationi sic erectae eiusque nunc et pro tempore existentibus domibus seu conventibus, ac superioribus et fratribus, ut quibuscumque privilegiis, indultis, concessionibus, exemptionibus, immunitatibus, praerogativis, favoribus, indulgentiis et aliis gratiis tam spiritualibus, quam temporalibus supra- dictae Hispaniarum Congregationi per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos, et Sedem Apostolicam quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis, aut alias quomodocumque concessis, confirmatis et innovatis, ac imposterum concedendis, uti, frui et gaudere possit, sine aliqua prorsus differentia, perinde ac si eidem Congregationi Italiae, eiusque domibus, conventibus, superioribus et personis nominatim et aeque principaliter concessae fuissent.

Monasteria extra Hispaniam erigendi dat facultatem.

§ 4. Utque novas domos et conventus, in quibuscumque civitatibus, terris et locis, tam Italiae quam aliarum extra Hispaniam provinciarum, ac regnorum, recipere et erigere valeat; dummodo tamen in quacumque illarum duodecim religiosorum numerus ad minus com- mode ali et commorari possit.

§ 5. Neenon etiam ut quaecumque bona stabilia et mobilia ipsis domibus ex quibuscumque piorum christifidelium elemosynis, largitionibus, donationibus, successioneibus, legatis et aliis dispositionibus, acquirere et recipere, ac in eorumdem conventuum et domorum usus et utilitatem convertere possit.

Bona etiam stabilia donata, vel legata recipiendi.

§ 6. Et praeterea, quia in eadem Congregatione capitula generalia vel provincialia, iuxta constitutiones, quotannis non celebrantur, ut in quibuscumque domibus et conventibus eiusdem novae Congregationis a superiore deputandis, novitii ad habitum per fratres eiusdem Ordinis gestari solitum, de licentia commissarii, seu praepositi generalis eiusdem Congregationis (servata tamen in reliquis forma sacrorum canonum constitutionumque apostolicarum, ac decretorum nostrorum, ipsiusque Ordinis regularium statutorum) dummodo informationes pro novitiis admittendis receptae per vota secreta, per capitula conventus, in quo huiusmodi novitii recipiendi erunt, approbentur. Ipsasque informationes, nisi iam alias habeantur, superior Congregationis vel conventus aliquibus fratribus prudentia et zelo religionis praestantibus, recipiendas committat, qui commissarii illas recipiant de qualitatibus eorum, qui recipiendi erunt, ex praescripto constitutionum apostolicarum, et si extra locum conventus huiusmodi informationes recipiendae fuerint, idem superior illas modo praemisso recipiendas aliquibus personis fide dignis committat) recipi possint et valeant, auctoritate et tenore praedictis, concedimus ac licentiam et facultatem opportunam impertimur.

Novitii ad habitum recipiendi extra capitula, praevia informatione hic descripta.

§ 7. Et pro maiori huius instituti conservatione, in ipsa Congregatione aliquem etiam Discalceatorum Hispaniae, aut ab alia quacumque religione apostatam, fugitivum vel expulsam recipi posse pro-

Apostatam vel expulsam recipi posse.

hibemus. Quod si secus scienter vel ignoranter fieri contigerit, receptio et admissio huiusmodi nullius sit roboris vel momenti, et ipse receptus statim eiici debeat.

Novitii ad habitum recipiendi extra capitula, praevia informatione hic descripta.

§ 8. Nullum praeterea huius Congregationis religiosum curam aut gubernationem monialium, etiam si huiusmodi habitus et regulae existant, praeterquam monasterii de Iesu Maria Ianuensis, suscipere vel habere permittimus.

Congregatio in regimine Petri de Matre Dei praesentis.

§ 9. Ipsius autem Congregationis Italiae regimini et prosperae gubernationi prospicere cupientes, dilectum filium Petrum de Matre Dei, priorem praedicti conventus S. Mariae de Scala de Urbe, eiusdem Congregationis commissarium generalem, hac vice, auctoritate et tenore praedictis, facimus et deputamus, eidemque Congregationem Italiae praedictam, eiusque domos et conventus quoscumque erectos et erigendos, regendi et gubernandi, ac omnia et singula alia quae, iuxta constitutiones praepositi ac definitores in eadem Congregatione facere et exercere possent, faciendi et exercendi, ac ubi censuerit, superiores eligi faciendi per vota secreta capituli conventus, facultatem et auctoritatem tribuimus.

Qui, erectis aliter duobus conventibus, capitulum conventus praesentis praesentis.

§ 10. At, ubi alii duo conventus iam conditi ac decenter stabiliti erunt, ad quos condendos specialem licentiam concedimus, omnes superiores cum eorum sociis et discretis canonicis electis per eundem Petrum ad capitulum convocari, et iuxta constitutiones ad electionem praepositi, et definitorum Congregationis, et ad reliqua, quae ad Congregationis bonum expedire crediderint, procedi debere, praepositumque rite iuxta constitutiones electum eo ipso confirmatum esse, et auctoritatem commissarii expirare, totanique in praepositum, iuxta tamen constitutiones, refundi statuimus et ordinamus.

§ 11. Sed, si ante expletam huiusmodi commissionem, praedictus Petrus e vita discesserit, eius vices priori antiquiori earumdem domorum gerendas committimus et demandamus.

Equae antequam decedente antiquiori prior succedat.

§ 12. Et ut huius sacrae vineae fructus pluribus prosint, societatem seu confraternitatem B. Mariae de Monte Carmelo instituendi, eique exercitia iuxta constitutiones praescribendi, personasque in eandem confraternitatem admittendi congregationis commissario aut praeposito facultatem impertimur.

Facultas praescribendi confraternitates.

§ 13. Decernentes praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae, vel alio quovis defectu, etiam ex eo quod quicumque interesse habentes vocati non fuerint, notari, argui, impugnari, aut ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam revocari posse. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula praesentis.

§ 14. Non obstantibus pia memoriae Bonifacii PP. VIII, etiam praedecessoris nostri, qua cavetur expresse, ne qui fratrum Mendicantium professores loca ad inhabitandum recipere, seu recepta mutare audeant aut praesumant, absque dictae Sedis licentia speciali, de prohibitione huiusmodi expressam mentionem faciente, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, neenon Ordinis praedicti, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausula derogatoria.

§ 15. Volumus autem, ut harum litte-

Fides transumptorum. rarum transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae obsignatis, eadem prorsus fides in iudicio et extra illud ubique adhibeatur, quae adhiberetur eisdem praesentibus, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub anno Piscatoris, die decimatertia novembris MDC, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 23 novembris 1600, pontif. an. ix.

CCXLIV.

Privilegia pro agricultoribus agri Romani; et prohibitio ne barones annimenta circa agriculturam promulgent, vel subditos impediunt quominus extracorum statum alienos agros conducant, colant, etc.

Clemens Papa VIII, ad perpetuam rei memoriam.

Causae huius e. q. d. Inter multiplices pastoralis muneris nostri curas et sollicitudines, ea nobis praecipue cordi est, ut alma Urbs nostra, ad quam quotidie tamquam ad Principis Apostolorum Sedem, et communem omnium fidelium patriam ac parentem, nationes omnes confluant, et quam nos omnibus commodis et ornamentis augere studemus, non solum rei frumentariae inopia nequaquam vexetur, sed uberiore potius copia (quandoquidem agri illius ubertas id praestare potest) iugiter perfruatur. Verum considerantes annonae difficultates, quas ab aliquibus annis citra perpessa est, et nunc etiam patitur, et quibus nos maximo, etiam nostro et Camerae Apostolicae, dispendio occurrere non recusavimus, non tantum ex annorum sterilitate, et superioribus causis, quantum ex hominum culpa et negligencia

provenisse, eo magis angimur et afflictamur. Cum, sicut accepimus, uberrimum et pernecessarium agriculturae exercitium in Urbis territorio et districtu, locisque finitimis paulatim negligi, seu potius deseri coeptum sit, ita ut ubi prius, vigente agricultura, non modo ipsi Urbi necessarium frumentum suppetebat, verum etiam ad externas nationes ingenti privatorum lucro, et non modico Camerae nostrae emolumento transmittabatur, nunc vero, cultivatione cessante, externum frumentum magno pretio et difficultate ab aliis conquirere, illudque etiam per mare vehendum expectare, et nonnunquam Urbis famem, ventorum arbitrio, non minori dedecore, quam periculo, metiri necesse est.

§ 1. Cui quidem malo, quantum in nobis est, occurrere, et nobilem ac fructuosam agriculturae artem in agro Romano restituere ac renovare cupientes, et ut omnes tenutarum et casalium domini, necnon quicumque agricultores et coloni spe lucri ad colendum et serendum alliciantur, praedecessorum nostrorum Sixti IV, Iulii II, Clementis VII, Pii V et aliorum Summorum Pontificum vestigiis inhaerentes, motu proprio, etc., ex certa nostra scientia, et de apostolicae potestatis plenitudine, dictorum praedecessorum nostrorum litteras, in favorem rei frumentariae et artis agriculturae editas (quorum tenores hic pro expressis, et de verbo ad verbum insertis, et registratis haberi volumus in his quae praesentibus nostris non adversantur, et quae usu recepta fuerunt, ita ut domini casalium et tenutarum cogi non possint ad illa vel illas, in totum seu in partem, ad quotam, seu alias locare, prout in dictis eorundem praedecessorum litteris continetur, sed liberum sit ipsis dominis de illis ad libitum dispoere, confirmantes et innovantes.

Saxi IV. Iulii II, Clementis VII et Pii V. constitutum non valet, cum limitatone quod dominus casalium illa locare non cogantur.

Agricultores in agro Romano possunt, certo modo et tempore, de Ecclesiasticis. Sicut frumentum extrahere.

§ 2. Statuimus et ordinamus, quod omnes tam cives, quam forenses agricultores, mercatores et coloni, qui tam in propriis, quam alienis et conductis terris, tenetis, possessionibus et casalibus in territorio et districtu Urbis, necnon Latii, Campaniae et Maritimae provinciis existentibus agriculturam et sementem fecerint, singulis annis, quibus precium et valor frumenti communiter in Urbe per ipsos agricultores et mercatores vendendi a tempore messis et collectionis, usque ad kalendas martii cuiuslibet anni summam iuliorum sexaginta in singula rubra non excesserint, possint et valeant quartam partem totius frumenti per eos eodem anno collecti, deducto tamen semine, ad quaevis loca, praeter infidelium, et S. R. E. hostium, terra marique libere extrahere et asportare, seu extrahi et asportari facere; et hoc etiam intelligi volumus de frumento, quod domini et locatores tenutarum a conductoribus receperint et exegerint pro quota responsionis; quatenus tamen dictas tenetas, terras et casalia, ad quotam frumenti ex eis colligendi, et non alias locaverint, dummodo tamen dicta quota quartam partem non excedat. Locatores vero, qui aliter quam ad quotam terras locaverint, extractionis beneficio pro frumento per eos exigendo frui minime possint. Dictae autem extractionis licentia, de mense martii cuiuslibet anni et non prius, concedi debeat per litteras patentes cardinalis Camerae pro tempore existentis iuxta solitum, et solutis Camerae nostrae Apostolicae iulii tribus pro quolibet rubro. Si autem per nos vel successores nostros, Camerae aut annonae praefectos, ex quavis causa dicta licentia impediri contigerit, teneatur ipsa Camera eisdem agricultoribus seu dominis tenutarum pro interesse dicti impedimenti summam iuliorum sex pro quolibet rubro solvere,

libere et absque ulla prorsus exceptione; dummodo tamen totum eorum frumentum ad Urbem conduxerint, seu licentiam obtinuerint illud extra Urbem dimittendi, et sub obligatione ad Urbem conducendi, et data nota summae et loci ubi dictum frumentum repositum fuerit. Teneantur etiam ipsi agricultores et coloni infra mensem post completam sementem, singulis annis in actis annonae notarii veram quantitatem et locum sementis, quam quisque fecerit, denunciare, alioquin privilegiis et beneficio praesentium litterarum nostrarum minime perfruantur.

§ 3. Et ut agriculturae exercitium omnibus liberum sit, et agricultorum et colonorum numerus non modo non diminuatur, sed potius augeatur; statuimus et ordinamus quod omnes et singuli baronum, principum et domicellorum quorumcumque S. R. E. subiectorum subditi et vassalli, quascumque terras, praedia, possessiones et casalia eis benevisa, etiam extra statum et territorium eorundem dominorum, per se vel alios colere, laborare et seminare, seu etiam aliis ad colendum et seminandum inservire, dictasque terras, possessiones et casalia, ad effectum colendi et seminandi ad quotam ut supra, seu alias conducere, et in eis artem agriculturae exercere libere et licite valeant. Nullusque ex dictis baronibus, domicellis et aliis quacumque dignitate, tam temporali quam ecclesiastica, praefulgentibus, etiamsi S. R. E. cardinales fuerint, ac etiam communitates dictos eorum vassallos, subditos et colonos, quavis causa, directe vel indirecte, per se vel alios, sub amissionis et privationis feudorum et statuum, aliisque nostro et successorum nostrorum arbitrio intelligendis poenis, audeat vel praesumat cogere, impedire, vel prohibere, ne possint quascumque alias terras, possessiones et casalia, etiam extra eorum statum

Barones et alii libere permittant suos vassallos extra suos Status, aliorum agros colere, et cum animalibus inservire.

et iurisdictionem, conducere, colere et seminare, seu aliis, etiam conventa mercede, etiam cum eorum bovibus et animalibus inservire, etiam sub praetextu quorumcumque suorum, seu castrorum, civitatum et terrarum eisdem subiectarum, privilegiorum, statutorum, ordinationum, usuum et consuetudinum etiam antiquissimarum, seu iuramentorum eorumdem vassallorum: quae omnia, tamquam contra publicam utilitatem inducta, tollimus et abrogamus, eosdemque vassallos a quibuslibet iuramentis ad effectum praefatum absolvimus et liberamus. Conventiones autem et pacta, quae inter ipsos dominos et vassallos in consignatione, seu assignatione terrarum intercesserunt, dummodo iusta sint et reciproca, et ex causa vere onerosa, quae ipsi domini in Camera Apostolica deducere et exhibere teneantur infra mensem a die publicationis praesentium, observari debeant.

§ 4. Volentes etiam quod omnia edicta proclamata, ordinationes et bannimenta, quae ipsi barones, principes et domicelli ad annonam et agriculturam pertinentia, et illam quomodolibet concernentia haecenus fecerint, teneantur illa cardinali Camerario nunc et pro tempore existenti exhibere, et in futurum nulla edicta, ordinationes et bannimenta ad annonam et agriculturam pertinentia, sub antedictis, ac etiam nullitatis et invaliditatis poenis, facere possint.

§ 5. Statuimus etiam quod clerici, in casalibus tamen propriis et non conductis, possint dictam artem agriculturam per se vel alios exercere et exerceri facere, nec eis vel eorum haeredibus per Cameram Apostolicam, seu illius ministros obici aut imputari possit, quod illicitam negotiationem fecerint, aut spoliis aliquo modo ex causa praefata subiacent. Declarantes dictam artem agri-

culturae etiam ipsis clericis in eorum casalibus licitam et permissam.

§ 6. Et quia, propter artis agriculturam praefatae intermissionem et desuetudinem, boves apprime cultivationi necessarii defecerunt, ut quanto citius eorum numerus ad necessariam quantitatem et copiam augeatur et reducatur, volumus et mandamus quod omnes, qui habent armenta, seu massarias vaccarum, teneantur alere seu ali facere tertiam partem omnium vitulorum, qui in mense martii, aprilis et maii quolibet anno nascuntur, tam marium quam foeminarum pro aequali portione.

§ 7. Et nullus macellarius iuveneos seu boves aratores, et qui apti sint ad arandum, nec etiam vacas nisi reiiciendas (quas vulgo *Cacciatores* nuncupantur) seu veteres et quae pro massaria inutiles sint, macellare possit, sub amissionis dictorum animalium, vel eorum pretii, seu aliis arbitrio Camerarii vel praefecti annonae infligendis poenis: et si macellarii emerint boves veteres, qui ad arandum amplius apti minime reputentur, aliquis tamen illis ad arandum uti velit, teneantur macellarii tales boves eisdem pretio convento vel soluto tradere et relaxare, et dohanerii tam bovum quam vaccarum praedictarum gabellam recipere et exigere minime valeant, sub amissionis dictae gabellae aliisque arbitrio Camerarii seu annonae praefecti infligendis poenis.

§ 8. Ac insuper prohibemus ne extra territorium et districtum Urbis, boves et iuveni etiam bubalini absque licentia extrahi possint, sub amissionis dictorum animalium per quoslibet extrahentes et pro qualibet vice incurrendis.

§ 9. Sicque, et non aliter per quoscunque iudices, etc., sublata, etc., iudicari et definiti debent, irritum, etc., decernimus.

§ 10. Mandantes dilectis filiis Camera-

Vituli nascuntur in mense martii, aprilis et maii pro tertia parte annu.

Boves aratores et iuveni non macellari.

Et de districtu non extra Urbem.

Debiti poenis.

Bannimenta circa agriculturam non gerant.

Artem agriculturam per se vel alios exercere.

Executores huius constitutionis deputantur.

rio et annonae praefecto, et eorum cui-libet in solidum, ut praesentes nostras litteras publicari, et ab omnibus inviolabiliter observari faciant. Dantes eis in praemissis et circa ea plenam et omnimodam, et eam, quam nos ipsi habemus, facultatem et potestatem, declarandi et decidendi si quid in praesenti nostra constitutione, declaratione et definitione opus esse videbitur, necnon quaecumque edicta, seu bannimenta pro praemissorum observatione et executione necessaria et opportuna faciendi et publicandi.

Clausulae derogatorias.

§ 11. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Urbis, civitatum, terrarum, oppidorum et villarum quarumcumque iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, reformationibus et decretis, privilegiis quoque et indultis apostolicis communitatibus, universitatibus, baronibus, ac aliis praefatis a dicta Sede apostolica, vel a nobis forsitan concessis. Quibus omnibus, etiam si de illis, etc., illorum tenores, etc., illis alias in suo robore permansuris, haec vice dumtaxat, ad effectum praefatum, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sola signatura sufficit.

§ 12. Volumus etiam quod praesentium sola signatura, etiam sine data et registratura, sufficiat, et tam in iudicio quam extra, regula contraria non obstante, plenam fidem faciant, et nihilominus litterae tam in forma brevis sub annulo Piscatoris, quam sub plumbo cum clausulis necessariis et opportunis, in amplissima forma expediri valeant.

Placet. Motu proprio. H.

Institutio collegii Scotorum in Urbe pie in orthodoxa fide bonarumque artium studiis instruendorum, cum reddituum assignatione.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

In supremo militantis Ecclesiae solio, et apostolicae potestatis plenitudine, summa Redemptoris nostri benignitate, constituti, ad ea per quae non solum Urbis nostrae sed exterarum quoque nationum, praesertim haereticorum, et impiorum hominum pravitate ab orthodoxae fidei semitis aberrantium, iuventus in pietate ac optimis moribus et disciplinis, ipsiusque fidei cultu educari et instrui, nec non congruis redditibus ad vitae subsidium, et necessitatum suarum sublevamen confoveri valeant, libenter intendimus, ac in his pastoralis officii nostri curam et sollicitudinem, etiam per unionis beneficiorum ecclesiasticorum, ministerium, vel alias, prout rerum et temporum ratio postulat, favorabiliter interponimus.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, monasterium S. Heliae de Melicania S. Benedicti vel alterius Ordinis, Miletensis dioecesis, quod bonae memoriae Innocentii episcopi Portuensis cardinalis de Aragona nuncupatus, ex concessione et dispensatione apostolica in commendam ad eius vitam, dum viveret, obtinebat (commendam huiusmodi per obitum dicti Innocentii episcopi et cardinalis, qui nuper apud Sedem Apostolicam debitum naturae persolvit, cessante), adhuc eo quo ante commendam ipsam vacabat modo, vacaverit et vacet ad praesens, ac in Scotiae regno, quod nobilissimum existit, et inter prima, quae fidem praedictam susceperunt, numeratur, iampridem haeresi labellactato non desint christifideles, qui

Pontificis studium iuventutem exterarum nationum, praesertim haereticorum, in Urbe pie in fide cultu instruendi.

Designatio loci in quo collegium Scotorum erexitur.

summis conflictati calamitatibus, fidem ipsam tamen retineant, et plerique ex eodem regno proscripti et relegati, sub obedientia et devotione S. R. E. persistentes, ad Urbem praedictam limina Ss. Apostolorum visitandi, dictamque Sedem amplectendi et recognoscendi gratia confluere soleant; in ipsa vero Urbe nullus adhuc peculiaris locus ad puerorum et adolescentium nationis Scotiae huiusmodi (qui parentibus orbat, aut a patria exules, vel bonis suis spoliati, necessario subsidio, ac etiam spirituali pabulo indigent) receptionem et educationem, atque in pietate et christiana religione, nec non bonarum litterarum studiis instructionem constitutus reperitur; aedes autem e conspectu ecclesiae B. Mariae de Constantinopoli nuncupatae, regionis Trivii de dicta Urbe, iuxta viam publicam a duobus, et domum dilecti filii Michaelis Sebastiani incolae eiusdem Urbis consistentes, et ad Cameram Apostolicam spectantes (quas dilectus filius Andreas de Spinosa familiaris, continuus commensalis noster ad praesens inhabitat) pro instituendo ibidem collegio ad usum et receptionem puerorum et adolescentium praedictorum inservire possint; nos felicis recordationis Caelestini et Honorii, aliorumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, qui praecipuam huius nationis curam habuerunt, vestigiis inhaerere, ac insigne pietatis opus huiusmodi promovere volentes, et sperantes omnino futurum ut ipsius collegii alumni tractu temporis multiplices fructus in dicto regno ad animarum salutem producere, ac etiam eliminata haeresi, collapsam fidei praedictae cultum et avitam religionem in sua patria restituere debeant.

Institu-
collegii

§ 2. Motu proprio, non ad ipsius nationis, vel alterius pro ea nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex

mera deliberatione, ac ex certa scientia nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, in aedibus praedictis unum collegium, nationis Scotiae nuncupandum, in quo iuvenes et adolescentes eiusdem nationis, ad id idonei recipi, bonisque moribus ornari, ac vera pietate sanaque doctrina, et reliquis christiano homine dignis virtutibus instrui debeant, apostolica auctoritate, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 3. Illique sic erecto et instituto pro congrua eius dote ac commoda illius rectoris, oeconomorum, magistrorum, praeceptorum et scholarium in eo pro tempore existentium sustentatione, monasterium praedictum, quod cura animarum et conventu caret, ac cuius et illi forsannexorum fructus, redditus et proventus centum et quinquaginta ducatorum auri de Camera secundum communem estimationem valorem annum, ut etiam accepimus, non excedunt quovis modo, (quem etiam si ex illo quaevis generalis reservatio, etiam in corpore iuris clausa resultet, praesentibus haberi volumus pro expresso, et ex cuiuscumque persona, seu per liberam cessionem cuiusvis de illius regimine et administratione in Romana Curia vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus sponte factam) vacet, etiamsi tanto tempore vacaverit, quod eius provisio, iuxta Lateranensis statuta Concilii, ad Sedem praedictam legitime devoluta existat, et illa ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter vel generaliter pertineat, ac de illo consistorialiter disponi consueverit, seu debeat, necnon super eisdem regimine, et administratione inter aliquos lis, cuius statum etiam praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa (dummodo tempore datae praesentium praedicto monasterio de abbate provisum, aut illud alteri commendatum canonice non sit)

Assignatio dotis.

Et les collegio datae, nec non aliae pertinentiae hic enumerantur.

cum annexis huiusmodi, ac omnibus iuribus, membris et pertinentiis suis, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo unimus, annectimus et incorporamus. Aedes vero praedictas similiter cum adiacentiis, ac iuribus et pertinentiis suis universis, necnon unam vineam prope et extra portam Sancti Sebastiani etiam de Urbe iuxta bona dilectorum filiorum Actilii Lucii medici, et Petri Bolaclis, ac Antonii Mariae de Frascati, seu forsannexos confines positam, et olim ad quondam Hugonem Grophenge, nunc vero ad dictam Cameram spectantes, ab ipsa Camera, eisdem auctoritate et tenore similiter, perpetuo separamus et dismembramus, illasque sic separatas et dismembratas, necnon quaecumque alia, res, proprietates et bona dicto collegio per quoscumque quomodolibet donanda, elargienda et relinquenda, eidem collegio, auctoritate et tenore similibus, pariter perpetuo donamus, concedimus, applicamus et appropriamus. Ita quod liceat ipsius collegii rectori, oeconomis, magistris, praeceptoribus et scholaribus pro tempore existentibus, corporalem, realem et actualem dicti monasterii illiusque regiminis et administrationis, ac annexorum, iuriumque, membrorum et pertinentiarum, necnon domus, vineae, proprietatum et aliorum honorum praedictorum possessionem per se vel alium, seu alios, eorum ac eiusdem collegii nominibus, propria auctoritate, libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta ex eis provenientia quaecumque percipere, exigere, levare, recuperare, locare et arrendare, ac in eorum communes ipsiusque collegii usus et utilitatem convertere, dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita.

§ 4. Et insuper collegium praedictum,

illiusque rectorem, oeconomos, magistris, praeceptores et scholares, pro tempore in eo existentes, illorumque domesticos, officiales et ministros, necnon ipsius collegii bona mobilia et immobilia, praesentia et futura, cuiuscumque qualitatis et quantitatis existentia, ac tam in dicta Urbe, quam extra eam ubicumque locorum consistentia, ab omni iurisdictione, dominio, superioritate et potestate pro tempore existentium vicarii, senatoris, conservatorum et reformatorum dictae Urbis, necnon rectoris studii generalis eiusdem Urbis, ac Ordinariorum locorum, aliorumque iudicum et officialium quorumcumque in ipsa Urbe, vel alias ubicumque constitutorum; nec non idem collegium in propriis suis bonis et rebus, ac dicti collegii ratione, scholares personasque in eo degentes, ac alios cum ipso contractantes, ab omnibus et singulis portarum, molendinorum, farinae, trium pro centenariis, ac quatuor iuliorum pro quolibet vegete vini solvi solitorum, aliisque datis, pedagiis, vectigalibus, angariis, ac terrae marisque gabellis, dohanis, bollettinis et quibuscumque aliis oneribus ordinariis et extraordinariis, hactenus quomodolibet impositis, et imposterum quandocumque, quavis occasione vel causa etiam de necessitate exprimentenda, imponendis, etiam ad instar exemptionis dilectorum filiorum clericorum dictae Camerae, etiam ratione Ripae, Ripettae, dohanae terrae et grasciae, etiam Urbis praedictae, necnon carnum, vini, granorum, pannorum, lini, lanae, serici, librorum, cartarum et aliarum quarumcumque rerum ad humanum victum et vestitum necessarium, ex toto Statu nostro Ecclesiastico, et quibuscumque aliis locis extra dictum Statum consistentibus, ad dictum collegium tam per terram, quam per mare et aquam dulcem, et alias quomodolibet conducendarum, ac etiam

Illud sub protectione Sedis Apostolicae cum exemptione a iurisdictione et superioritate quorumcumque iudicum et officialium, solutione quoque quarumcumque gabellarum, etc.

iam ad Urbem ipsam conductarum, et in ea existentium, ac pro eodem collegio in magna seu parva quantitate, tam in barcis quam in magazenis, et alias ubilibet emendorum, auctoritate et tenore praedictis, iidem perpetuo eximimus et liberamus, ac sub S. Petri et dictae Sedis atque nostra protectione suscipimus, nobisque et eidem Sedi immediate subicimus.

Concessio omnium privilegiorum et gratiarum, quibus gaudet studium generale Urbis et caetera collegia.

§ 5. Praeterea collegio illiusque rectori, scholaribus, praeceptoribus, magistris, oeconomis, officialibus, ministris et personis praedictis, ut quibuscumque privilegiis, exemptionibus, libertatibus, facultatibus, gratiis et indultis, quibus studium generale dictae Urbis, necnon alia Germanicae, Anglicae, et Graecae nationum collegia in ipsa Urbe instituta, illorumque rectores, scholares, praeceptores, magistri, oeconomi, officiales, ministri et personae quovis modo utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aeque principaliter, in omnibus et per omnia uti, potiri et gaudere valeant, eisdem auctoritate et tenore, etiam perpetuo concedimus et indulgemus. Districtius quoque inhibemus vicario, senatori, conservatoribus et reformatoribus Urbis, ac rectori studii huiusmodi, aliisque iudicibus, officialibus, praesidentibus et clericis praedictis, necnon pro tempore existenti S. R. E. camerario, et quibusvis commissariis ad executionem decimarum, aliorumque onerum praedictorum pro tempore deputatis, ne quarumvis litterarum eis sub quibuscumque tenoribus et formis concessarum praetextu, collegium per praesentes erectum, illiusque rectorem, scholares, praeceptores, magistros, oecnomos, officiales et ministros huiusmodi, seu eorum aliquem, in praemissis quovis

modo molestant aut molestari permittant.

§ 6. Ut autem ipsius collegii per praesentes erecti conservationi bonoque regimini, tam in his quae ad instructionem et disciplinam, quam quae ad victum, vestitum, aliaque huiusmodi necessaria pertinent, opportune consulatur, dilectum filium nostrum Camillum, tituli Ss. Ioannis et Pauli, presbyterum cardinalem Burghesium nuncupatum, eiusdem collegii per praesentes erecti protectorem et defensorem (cuius consilio et ope omnia supradicta, ac alia quaecumque ad eosdem in ipsum collegium per praesentes erectum admittendos retinendosque scholares spectantia, ac alias quomodolibet necessaria agantur, statuuntur, et ordinentur) constituimus et deputamus; ac Camillo cardinali, et pro tempore existenti protectori praedicto pro eiusdem collegii per praesentes erecti, illiusque personarum, honorum, rerum, iurium tam spiritualium quam temporalium salubri directione et conservatione, rectores, praeceptores, magistros, oecnomos, advocatos, procuratores, caeterosque ministros et officiales in eo deputandi, amovendi, ac loco amovendorum alios sufficiens, necnon statuta, ordinationes et decreta quaecumque, licita tamen et honesta, sacrisque canonibus et decretis Concilii Tridentini, ac constitutionibus apostolicis non contraria, faciendi et edendi, atque illa quoties pro eorum et temporum qualitate, seu alias expediens videbitur immutandi, corrigendi, moderandi, reformandi, interpretandi et etiam alia ex integro condendi; quae postquam immutata, correctata, reformata et condita fuerint, eo ipso dicta apostolica auctoritate confirmata et approbata sint et esse censeantur, ac ab omnibus, ad quos pro tempore spectabit, sub poenis in contravenientes statuendis, observari

Deputatus Camilli cardinalis Burghesi in dicto collegii protectorem, cum facultatibus hinc relatis.

1 Legendum forte *rerum* (B.T.).

debeant, plenam liberamque facultatem tribuimus.

Magistris.

§ 7. Decernentes praemissa omnia et singula, ac praesentes litteras, nullo unquam tempore (etiam pro eo quod causae propter quas haec omnia facta sunt, coram dicto vicario, vel quocumque alio examinatae, verificatae et approbatae, ac quicumque interesse habentes ad ea vocati non fuerint, nec eisdem praemissis consenserint, sive alias quibuscumque causis) de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, seu etiam revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in ius vel controversiam vocari, seu ad terminos iuris reduci posse, neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac Sedem eandem, sub quibuscumque verborum formis et expressionibus, ac cum quibusvis clausulis et decretis pro tempore quomodolibet factis comprehendi vel confundi, sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub posteriori data per rectorem, oecnomos, magistros, praeceptores, scholares et alios ministros collegii per praesentes erecti huiusmodi pro tempore existentes, quandocumque eligenda, concessas esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere, nec quemquam ad easdem praesentes in Camera praedicta iuxta constitutionem piæ memoriae Pii Papae IV, etiam praedecessoris nostri, desuper editam, aut alias quandocumque praesen-

tandum, insinuandum et registrari faciendum teneri, neque propterea illas irritas esse, sed omnino valere, ac si constitutio praedicta, et alia contraria minime emanassent. Sicque per quoscumque iudices, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definituri debere, irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 8. Quocirca dilectis filiis causarum curiae dictae Camerae generali auditori, ac archidiacono ecclesiae Milevensis, ac vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Milevensis, in spiritualibus generali, per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut unus eorum per se, vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte protectoris, rectoris, oecnomorum, scholarium, magistrorum, praeceptorum, officialium, et ministrorum collegii per praesentes erecti huiusmodi pro tempore existentium, seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis auxilio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et pro tempore spectabit, firmiter observari. Ipsosque protectorem, rectorem, oecnomos, scholares, praeceptores, magistros, officiales et ministros illis pacifice frui et gaudere, non permittentes illos, vel eorum quempiam desuper quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, competendo, ac legitimis super hoc habendis

Deputatio executorum huius constitutionis.

servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

*Derogatio
quorumcumque
contrariarum.*

§ 9. Non obstantibus Pii praedecessoris huiusmodi, et aliis praemissis, et quatenus opus sit, nostra de unionibus committendis, ad partes vocatis quorum interest, et exprimendo vero valore etiam beneficii, cui aliud unitur, nec non Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, et recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII, similiter praedecessoris nostri, qua cavetur ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis expressis casibus, et in illis ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a dicta Sede deputati extra civitatem, vel dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel alii vices suas committere audeant vel praesumant; ac in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis ac in synodalibus, provincialis et universalibus conciliis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon monasterii et ordinis ac Urbis et Camerae praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, necnon vicario, senatori, conservatoribus, reformatoribus, ordinariis, iudicibus, officialibus, camerario, praesidentibus, ac clericis praedictis, ac quibusvis dohaneris, commissariis et aliis personis ad executionem pedagiorum, aliorumque onerum huiusmodi pro tempore deputatis, necnon dilectis filiis Populo Romano, ac quorumcumque locorum communitatibus, uni-

versitatibus et hominibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibuscumque, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac alias quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hae vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus; contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Proviso tamen quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, monasterium praedictum in spiritualibus non laedatur, et in temporalibus detrimenta non substineat, sed eius congrue supportentur onera consueta.

Nulli ergo omnino, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDC, nonis decembris, Pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 5 decembris 1600, pontif. an. IX.

Clausulae poenales.

CCXLVI.

Omnium Mendicantium Ordinum superioribus facultas conceditur regulares sui Ordinis ad missiones Iaponicas, Chinam aliasque Indiae Orientalis insulas mittendi; qui tamen serrare debent quae in hac constitutione praescribuntur.

Clemens Papa VIII

**Universis et singulis praesentes litteras inspecturis,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Exordium.

Onerosa pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis divina dispositione commissa, postulat, ut non solum ad proximos, sed etiam ad remotissimos orbis terrae populos mentis nostrae aciem dirigentes, quae ad illorum salutem et christianae religionis propagationem pertinent, diligenter prospiciamus.

Gregor. XIII religiosorum Societatis Iesu, et non alios, ad provincias Iaponum proficisci iussit, praedictandi aut docendi causa.

§ 1. Alias siquidem, postquam Christi nomen et evangelium in extremis omnium terrarum insulis, regionibus et provinciis Iaponum annunciari, earumque populi, pulsa ethnicae superstitionis atque errorum caligine, christianae veritatis ac fidei lumine illustrari coeperant, felicitis recordationis Gregorius XIII, praedecessor noster, considerans nullos verbi Dei praedictatores, praeter Religiosos Societatis Iesu, ad regiones et provincias praedictas penetrare, illosque solos dictis nationibus eiusdem veritatis ac fidei amplectendae auctores, praeceptores ac veluti parentes fuisse; his et aliis etiam tunc expressis causis adductis, omnibus patriarchis et episcopis, etiam provinciae Chinae et Iaponis, sub interdicti ecclesiastici et suspensionis ab ingressu ecclesiae ac pontificalium exercitio, aliis vero sacerdotibus, clericis et ministris ecclesiasticis tam saecularibus, quam cuiusvis Ordinis regularibus, cuiuscumque status, gradus, ordinis

et conditionis existerent, sub excommunicationis maioris poenis ipso facto incurrendis, interdixit et inhibuit, ne ad easdem regiones et provincias Iaponicas Evangelii praedictandi, vel doctrinam christianam docendi, aut sacramenta ministrandi, aliave munia ecclesiastica obeundi causa, sine sua et Sedis Apostolicae expressa licentia, proficisci audent, prout in ipsius praedecessoris desuper in forma brevis, sub datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die XXVIII Ianuarii, anno Domini MDLXXXV, pontificatus sui anno XIII, confectis litteris plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut ex charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici relatione nuper intelleximus, tam Chinae et Iaponum, quam aliae illis vicinae et adiacentes insulae, regiones et provinciae, ac finitima regna Indiae Orientalis amplissima et populis refertissima sint, ac pro tanta animarum multitudine ad fidem catholicam traducenda, et spiritualibus alimentis fovenda, plures operarii ac ministri necessarii sint, quam ex sola supradictorum religiosorum Societate Iesu haberi possint, et ideo operae pretium esse videatur, etiam aliorum Ordinum, praesertim Mendicantium professores, doctrina insignes, et vita ac moribus probatos, ad dicta munera obeunda illuc destinari, ut auctis ibidem agri Dominici cultoribus, ipsi etiam Christianae religionis fructus augeantur.

§ 3. Nos, pro officii nostri debito, super praemissis providere volentes, dictarumque Gregorii praedecessoris litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, omnibus et singulis Mendicantium Ordinum magistris, ministris seu prioribus generalibus, nunc et pro tempore existentibus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, indulgemus, concedimus et im-

Sed cum populorum multitudini impares essent.

Religiosorum Mendicantium illos proficisci possunt, habita a superioribus sua licentia.

pertimur ut, cum necessitas postulaverit, quilibet Ordinis sui spectatae vitae et eruditionis religiosos (quos nimirum ad praedicta officia et ministeria idoneos et utiles fore in Domino iudicaverint) per Lusitaniam duntaxat, et, suscepta inde navigatione, in Indias et civitatem Goanensem, atque ad superiores Ordinum in illis partibus existentes transmittere; et tam ipsi sic transmittendi, quam alii superiorum Ordinum religiosi in eisdem Indiarum partibus existentes, et ad hoc munus obeundum a suis magistris, ministris seu prioribus generalibus, seu aliis superioribus electi et approbati tam ad Iaponicas praedictas, quam ad alias proximas et adiacentes, etiam Chinae et finitimorum regnorum et terrae firmatae Indiae Orientalis insulas, regiones et provincias accedere.

Hortatur superiores ut missiones istas ultra esse curant.

§ 4. Mentes eosdem Ordinum Mendicantium magistros, ministros seu priores generales, missiones huiusmodi ita per eos fieri debere, ut futurae sint utiles et fructuosae ad infidelium conversionem et christianae fidei propagationem, absque ulla ministrorum inter se contentione, quae ipsos infideles a conversionis proposito avertat, et conversis scandali materiam praebet.

Missio ultra narrata servari.

§ 5. Ipsi vero religiosi cum ad provincias et loca assignata pervenerint, in illis obedientiae suorum superiorum, iuxta eorum regulas et constitutiones, subiecti permanere, ibique verbum Dei praedicare, et sacramenta administrare debeant, sub obedientia tamen circa praedicationem et administrationem sacramentorum tantum illius episcopi, in cuius dioecesi praedicabunt, et sacramenta administrabunt, libere et licite valeant, nec desuper a quoquam molestari, perturbari vel inquietari debeant, et quamdiu ibidem manserint, ac eis propria provincia a suis generalibus constituta non fuerit, de

provincia Indiae Orientalis sui cuiusque Ordinis sint ac esse censeantur.

§ 6. Quod si forte aliquae controversiae inter religiosos praedictarum religionum (quod Deus avertat) oriantur, episcopi locorum praedictorum pro tempore existentes, tanquam Sedis Apostolicae delegati, illas decident ac terminent. Si vero graviora quaedam negotia occurrerint, ea ad nos et Romanos Pontifices successores nostros, quanto citius, ab eisdem episcopis referantur, ut quod in illis statui ac decerni debeat, matura consultatione adhibita, provideri possit.

Religiosorum desuper in controversias episcopi cognoscant, et graviora Papae significent.

§ 7. Caeterum omnibus et singulis religiosis cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis fuerint, sub excommunicationis maioris (a qua non nisi a nobis, et Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint), nec non privationis vocis tam activae quam passivae, ac dignitatum, administrationum et officiorum quorumcumque, nec non inhabilitatis ad illa et alia imposterum obtinenda ac exercenda, poenis ipso facto, absque alia declaratione, incurrendis interdicens et prohibens, ne ex insulis Philippinis nuncupatis, sive qualibet alia Indiarum Occidentalium, vel quae pro partibus Indiarum Occidentalium nuncupantur, parte ad illas pertinente, in Iaponicas ac alias illis proximas adiacentes et finitimas insulas, provincias et regiones praedictas, etiam quorumcumque privilegiorum eis vel suis Ordinibus a nobis et Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, sub quibuscumque tenoribus et formis, in genere vel in specie, etiam super facultate praedicandi verbum Dei per universum mundum, hactenus concessorum, seu in posterum etiam concedendorum, approbandorum et innovandorum, nisi in illis de praesenti prohibitione et interdicto specialis, specifica et expressa mentio cum sufficienti

Prohibitio ex insulis Philippinis et aliis Indiarum Occidentalium parte, transmittitur in insulas Iaponicas.

derogatione fiat, aut quovis alio praetextu et quaesito colore, proficisci et transire audeant vel praesumant. Et si qui hactenus vel imposterum secus fecerint, postquam moniti fuerint, statim sub eisdem poenis, omni mora et excusatione cessante, ad dictas insulas Philippinas, vel alias partes Indiarum Occidentalium reverti et redire omnino teneantur, et ad id per quoscumque iudices ecclesiasticos, sub eisdem et aliis eorum arbitrio infligendis poenis, cogi et compelli possint.

Iussio publicandi hanc Bullam.

§ 8. Mandantes propterea universis et singulis patriarchis, archiepiscopis, episcopis ac caeteris ecclesiarum et locorum etiam Regularium praelatis per universum orbem constitutis, ut praesentes litteras in suis quisque provinciis, civitatibus, dioecesibus, capitulis et iurisdictionibus ab omnibus inviolabiliter observari, et quoties ab Ordinum praedictorum religionis requisiti fuerint, solemniter publicari curent et faciant.

Contrariorum derogatio.

§ 9. Non obstantibus interdicto et prohibitione, ac litteris dicti praedecessoris, aliisque praemissis, nec non apostolicis, ac in synodalibus, provincialibus et universalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non praedictae Societatis Iesu aliarumque Religionum, provinciarum et regionum praedictarum iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque praelatis, superioribus et personis, etiam particularibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, in genere vel in specie, ac alias quomodolibet concessis, ap-

probatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, hac vice specialiter et expresse, in quantum nostris prohibitioni et interdicto, aliisque praemissis adversentur, harum serie derogamus, ac derogatum esse et censi, neque illa eis ullatenus suffragari volumus et declaramus; caeterisque contrariis quibuscumque.

Fiunt exemplorum.

§ 10. Et quia difficile foret praesentes litteras, ubicumque usus venerit, ostendi et publicari, volumus, ut earum exemplis etiam impressis, manu notarii publici vel alicuius dictarum Religionum secretarii subscriptis, et personae in dignitate ecclesiastica constitutae vel cuiusvis ex generalibus praedictis sigillo munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XII decembris MDC, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 12 decembris 1600, pontif. an. IX.

CCXLVII.

Litterae monitoriales ne appellationes a tribunali episcopi Cenetensis alio interponantur praeterquam ad Sedem Apostolicam.

† Ex Regest. in Secret. Brevium.

Clemens Papa VIII

Venerabili fratri episcopo Cenetensi ac dilectis filiis eius in spiritualibus vicario generali, nec non communitati et hominibus universis et singulis civitatis Cenetensis, caeterisque praesentes litteras visuris, lecturis et audituris, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Decet Romanum Pontificem ecclesiarum omnium iura ac Apostolicae Sedis auctoritatem, prout ex pastoralis muneris debito tenetur, semper salvam atque illaeram prorsus in omnibus tueri et pro viribus defendere.

Monitum, de quo in rubrica.

§ 1. Propterea cum civitas Cenetensis, etiam in temporalibus, venerabili fratri episcopo Cenetensi pleno iure subiecta sit, et ideo appellationes a sententiis pro tempore in tribunali curiae episcopalis Cenetensis latis, etiam in causis mere prophanis, tam civilibus quam criminalibus, ipso iure ad Apostolicam Sedem devolvantur, et in causis huiusmodi ecclesia Cenetensis in quasi possessione existat: nos, ne appellationes huiusmodi ad alios quoscumque, praeterquam ad ipsam Apostolicam Sedem, ut par est, a quoquam temere interponantur, opportune providere volentes, vos universos et singulos cives, incolas et habitatores civitatis Cenetensis praedicti episcopi Cenetensis non solum spirituali sed etiam temporali iurisdictioni subiectos per praesentes nostras monitoriales litteras, sub Dei omnipotentis, ac Beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius, ac nostrae indignationis, nec non excommunicationis latae sententiae poenis eo ipso incurrendis (a quibus non nisi a nobis, et Sede praedicta, praeterquam in mortis articulo, constitutus quisquam absolvi possit), monemus, vobisque universis et singulis districte praecipiendo mandamus, ne quisquam vestrum a quibuscumque sententiis in tribunali

dictae curiae episcopalis super quibusvis causis, etiam mere prophanis, tam civilibus quam criminalibus, huc usque latis, aut deinceps imposterum quodcumque ferendis, appellationes ad quoscumque iudices saeculares, et principes, etiam senatum, rempublicam seu quoscumque alios, etiam ducali, regali, vel imperiali dignitate praefulgentes, cuiuscumque illi gradus, dignitatis et conditionis fuerint, interponere audeant vel praesumant, sed ad nos et Romanum Pontificem pro tempore existentem, Sanctamque Sedem Apostolicam (ad quos solos causarum dictarum appellationum cognitio pertinet) illas interponere omnino debeant.

§ 2. Inhibentes omnibus et singulis praedictis, sub eisdem censuris et poenis eo ipso pariter incurrendis, ne huiusmodi appellationes quovis modo recipiant et admittant, seu huiusmodi causas quovis modo cognoscant; annullantes, de plenitudine apostolicae potestatis, et irrita declarantes quaecumque decreta, leges et ordinationes circa praemissa, in contrarium quomodolibet facta, seu imposterum facienda, nec non appellationes ad praefatos et alios quoscumque interpositas seu interponendas cum omnibus inde sequutis et subsequuturis, et in specie quandam renunciationem factam a syndicis ruralium civitatis Cenetensis appellationis interpositae ad Sedem Apostolicam, ac illa et illas nullius roboris et momenti, ac minime attendendas esse.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus contigerit attentari decernimus.

§ 4. Fraternalitati vero tuae, frater episcope, seu discretioni tuae, fili vicari, mandamus, ut easdem praesentes nostras

Irritatio quaecumque appellationum secus factarum, decretorum, sententiarum, etc.

Clausula

Praesentium publicatio facienda.

monitoriales in valvis ecclesiae Cenetensis affigi et publicari, ac in actis cancellariae episcopalis ad perpetuam rei memoriam registrari facias; volumusque et apostolica auctoritate decernimus, ut eadem praesentes, seu illarum exempla ad valvas dictae ecclesiae affixae et publicatae, ita omnes arceant et afficiant, ac si unicuique illorum personaliter intimatae fuissent, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris, die XXIII decembris MDC, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 23 decembris 1600, pontif. an. IX.

CCXLVIII.

*Reformatio regulae Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis in hospitalibus et extra ea degentibus*¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Superna dispositione, cuius inscrutabili providentia ordinationem suscipiunt universa, ad apostolicae dignitatis apicem sublimate, ex debito pastoralis officii nobis commissi, votis illis, quae ad pauperum Christi infirmorum necessitates sublevandas, ac felicem progressum ad hoc institutarum Congregationum faciunt, libenter annuimus, et quae propterea per christifideles pie facta et ordinata fuerunt, ut firma, perpetua et illibata persistent, apostolico munimine roborantur, aliasque desuper disponimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem felicis recorda-

¹ Istam Congregationem approbavit Sixtus V in sua constitut. XXXV; *Ex omnibus*, tom. VIII, pag. 669; eique Regulam primo tradidit Gregorius XIV in constit. XL: *Illius*, tom. IX, pag. 479.

tionis Sixtus Papa V, certis causis adductus, ex certa sua scientia Congregationem sub vocabulo seu nomine Ministrantium Infirmis in Urbe constitutam, per quasdam in forma brevis confectas litteras confirmavit.

Sixtus V istam congregationem approbavit.

§ 2. Et deinde pia memoriae Gregorius Papa XIV, praedecessor noster, cum accepisset dilectos filios Camillum de Lellis, modernum dictae Congregationis praefectum generalem, et alios eius socios, ad perficiendam et conservandam unionem dictae Congregationis quamdam vivendi formulam, iuxta ea, quae ad propositum sibi finem conducere usu didicerant edidisse, dictam vivendi formulam motu proprio per alias litteras approbavit, prout in singulis litteris praedictis:

Greg. XIV eius regulam confirmavit.

§ 3. In quibus, videlicet dicti Gregorii praedecessoris, inter alia statutum fuit, quod paupertas dictae Congregationis ita interpretaretur, ut religiosorum esset paupertas mendicantium eorum, qui nec singuli nec universi fructus ullos ac redditus caperent; quae vero necessaria essent, ea ex humili exercitio ostiatim mendicando, vel ex eleemosynis fidelium eis sponte oblatis compararent:

In qua particulariter declaratur quae esset paupertas nostrorum.

§ 4. Praeterea totius Congregationis superioris praefecti generalis officium perpetuum esset, quoad viveret; ac socios haberet quatuor, qui consultores dicerentur, quique pariter officium perpetuum gererent, dum generalis praefectus esset superstes:

Quodque esset officium praefecti et consultorum.

§ 5. Neque enim, quod longe maior esse deberet laicorum quam sacerdotum numerus; ac si tantum sacris ordinibus destinandi essent, quos praefectus generalis et consultores, vel de eorum licentia alii superiores, non aptos modo ad ipsos sacros ordines, sed etiam ad ministerium dictae Congregationis, ex constitutionum praescripto, congruentes ac necessarios iudicarent, plenius continetur.

Et esset maior numerus laicorum quam sacerdotum.

Difficultates autem multae ortae sunt circa regimen et regulam d. Gregorij abbas de mandato Clementis infasert pla. ref. incho. constituta fuit.

§ 6. Cum autem, sicut accepimus, multae difficultates hactenus circa formulam, et vivendi modum, et praesertim circa ministerium et servitium infirmorum, nec non regimen, gubernium, manutentionem et conservationem dictae Congregationis ortae essent, et res multo aliter, ut putabatur, evenisset, et propterea statutis dicti Gregorii praedecessoris, quae praesentibus expressa sunt, derogandum, seu illa et forsitan alia immutanda seu abroganda in toto vel parte essent; dilectus filius magister Antonius Seneca notarius noster, ac praelatus Congregationis reformationis apostolicae, cui hoc universum negotium examinandum commisimus, cum dicto Camillo ac dilectis filiis Blasio de Opperis et Sanctio Cicatello, ac Octaviano Variano, et Chromatio de Martino consultoribus generalibus dictae Congregationis stabilierunt, et nobis retulerunt seu proposuerunt unam formam sequentium statutorum, quorum tenor talis est.

Confratres servare debent infirmos tanquam spiritualia, quam corporalia opera misericordiae ubique.

§ 7. Cum omnis instituti nostri ratio posita sit in operibus misericordiae, tam corporalibus quam spiritualibus exhibendis, in iis praecipue, quae spectant ad aegrotos in nosocomiis, carceribus et privatis civium domibus laborantes, in Domino expedire iudicavimus, ut patres fratresque nostri in nosocomiis (ubi licebit et commode fieri poterit iuxta constitutiones edendas) aegrotis, tam in spiritualibus quam in corporalibus deserviant, atque in eisdem nosocomiis dies noctesque degant et habitent; tunc vero superiores nostrae religionis dabunt operam ut a nosocomiorum gubernatoribus seu administratoribus dimittantur alii sacerdotes et mercenarii ministri, quo facto in eorum locum nostri patres et fratres substituantur, ut in nosocomiis diversentur, et succedant ac praedicta misericordiae, tam spiritualia quam corporalia,

munera obeunda. Quod si aliquando illud tempus incideret (quod Deus avertat), ut ad tollenda delictorum vel dissensionum semina, quae ex humana imbecillitate suboriri possunt, Sanctitas D. N. perpetuam illam habitationem et aegrotorum curam, ut supradictum est, in aliquibus aut in omnibus nosocomiis removendam censeret, tunc patres fratresque nostri omnino obstricti sint ac teneantur sui instituti vim incolumem custodire, quae sita est in eo, ut aegrotis spiritualiter et corporaliter deserviant, cum solitis visitationibus ac excubiis nocturnis diurnisque, iuxta constitutiones edendas.

Etsi hoc servitium in nosocomiis fiat, fratres non sint subiecti superioribus illorum, sed suae religionis.

§ 8. Ut autem hoc aegrotorum spirituale et corporale servitium et ministerium constans et perpetuum sit, ac, quemadmodum religiosos decet, illud exequamur volumus, ut antequam in aliquod nosocomium nostri ad aegrotis inserviendum recipiantur, inter alias condiciones ac pactiones, quae cum eius loci gubernatoribus ac dominis conveniendae erunt, illa sit praecipua, ne patres fratresque nostri, qui suam operam circa illius loci aegrotos impendent, aliorum quorumcumque, etiam superiorum ac dominorum, eorumdem nosocomiorum, quam Religionis nostrae obedientiae subiecti sint. Igitur ad nullum laicorum auctoritas deferenda est praecipienda nostris, aut quoquomodo sese ingerendi in ea, quae pertinere ad personas ministeriumque nostrorum videbuntur. Quia vero praedictum ministerium, et perpetua nostrorum in nosocomiis habitatio, non ex nostrae Religionis voluntate, sed ex dominorum praesidium et gubernatorum externorum auctoritate dependet; idcirco statuimus ut si ob eam, quam diximus, causam, dicti ministerii nostri munus exequi nequiverimus, nihilominus tamen nostra Religio obstricta inserviendi nosocomiorum aegrotis utroque misericordiae ministerio ex instituti

Emittentes professionem quatuor solemnia vota emittent.

nostri obligatione permaneat, ut supra demonstratum est.

§ 9. Omnes et singuli patres fratresque, qui posthac ad habitum et disciplinam nostrae Religionis admittentur, postquam emiserint illa tria solemnia caeterorum Religiosorum vota, paupertatis videlicet, castitatis et obedientiae, debebunt quartum praeterea solemne votum emittere, quo nimirum voto Deo promittant, se infirmis, et praecipue in nosocomiis degentibus, in spiritualibus et corporalibus necessitatibus servituros, in quo tamquam in fundamento omnis instituti nostri ratio constituta est. Hoc vero quartum votum aequae volumus omnibus nostris tam sacerdotibus quam fratribus esse commune, sic ut omnes, qui in hoc instituto Deo vitam suam dedicare voluerint, huius quarti voti religione teneantur; eius autem formula erit haec, quae sequitur, eamque in professione facienda singuli pronuntiabunt.

Formula dictae professionis.

§ 10. Ego N. professionem facio et promitto omnipotenti Deo, coram Eius Virgine Matre, et universa coelesti curia, ac omnibus circumstantibus, et tibi, admodum reverendo patri generali Religionis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis, locum Dei tenenti, et successoribus tuis (vel tibi reverendo patri provinciali, vel praefecto talis loci, etc., nomine et vice praefecti generalis, et successorum eius locum Dei tenenti) perpetuam paupertatem, castitatem et obedientiam, et perpetuo inservire (quod est praecipuum nostri instituti ministerium) pauperibus infirmis, quos etiam pestis infecerit, secundum formam vivendi contentam in litteris apostolicis nostrae Religionis Ministrantium Infirmis, et in eius constitutionibus, tam editis iam quam imposterum edendis. Lecta professione a novo professo, admittens ad professionem dicat: Et ego N., auctoritate qua fungor, accepto profes-

sionem tuam, et unio te corpori mystico nostrae Religionis. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. Vel ego N., nomine et vice reverendi patris nostri praefecti generalis, auctoritate qua fungor, accepto professionem tuam, et unio te corpori mystico nostrae Religionis. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

Vota simplicia quotannis renovanda.

§ 11. Illud praeterea statuimus, ut omnes et singuli patres ac fratres, sive qui nunc in Religione sunt, sive qui imposterum futuri sunt, post quatuor haec solemnia vota, statim et immediate, alia quae sequuntur simplicia vota emittant, quae semel suscepta semper observent, nec per quemcumque iubilaeum, etiam anni sancti a sanctissimo Domino Nostro concessum aut concedendum, nec ob causam quaecumque a sequentibus votis simplicibus absolvi possint, quae de more quotannis renovare debebunt eo die, qui Sanctae Crucis Inventioni sacer est.

Primum votum simplex modum praescriptum non immutanda, inserviendi alicui in a. comit.

§ 12. Primum igitur simplex votum est, quo spondent se nunquam acturos, nulloque tempore, quantum erit in ipsis, assensuros, ut mutetur vel alteretur praescriptus aegrotis inserviendi modus in nosocomiis, tam in spiritualibus quam in corporalibus, ut superius dictum est, nisi iustis de causis fieret, ut validius et vehementius adstringendus (auctoritate tamen apostolica) videretur.

Secundum votum simplex ad ministratum nosocomiorum non recipiendi.

§ 13. Secundum, se nunquam duros operam, nulloque modo consensuros ut redditum administrationem, aut nosocomiorum dominium habeant atque possideant, quo maiori cum animi puritate se totos in aegrotantium ministerium spirituale et corporale convertant.

Tertium votum simplex non praestantibus praefectis.

§ 14. Tertium, se nunquam curaturos, ne indirecte quidem, ut in aliquam praestationem vel dignitatem in Religione, et neque acturos, nec quantum in se fuerit, consensuros, ut extra Religionem in prae-

lationem aliquam vel dignitatem eligantur, vel promoveantur, nisi (sub poena peccati) a Summo Pontifice coacti.

Quartum votum implere manifestandi procurantes cas.

§ 15. Quartum, singuli promittent se Religioni vel consultae generali manifestaturos, si quem ex nostris scirent aliquid praedictorum duorum, praelationem videlicet seu dignitatem, intra vel extra Religionem, curare seu praetendere.

Excommunicatio Papae reservata contra praesentes dominum vel administratores reddituum hospitalium.

§ 16. Quoniam vero nostrorum religiosorum est, caeteris curis praetermissis, propter divinum duntaxat amorem, nudo ac puro ministerio misericordiae spiritualis pariter et corporalis erga aegrotos in nosocomiis defungi, idcirco nequando nostrum hoc institutum convelli aut labefactari possit, quo dominorum etiam gubernatorum nosocomiorum omnis suspicio tollatur, decernimus ad validiorem firmitatem huius Ordinis obtinendam, sub poena excommunicationis latae sententiae (cuius absolutio Sedi tantum Apostolicae reservetur), ne quisquam ex nostris patribus et fratribus, sive generalis sit, sive consultores, sive provincialis, vel quacumque dignitate fungens sive per se, sive per alios, directe vel indirecte, recipere nosocomiorum dominium, aut ius nullum, vel quamlibet eorum administrationem vectigalium, seu reddituum audeat vel praesumat; immo quantum erit in ipsis nunquam assentiant, ut huiusmodi curae vel administrationes a Religione admittantur, cum nudum ac purum animarum et corporum aegrotantium ministerium sit tantummodo a nostris amplectendum.

Votum annuatim circa infirmos.

§ 17. Quamquam sacerdotes ex officio, quod illorum est proprium, ad sacramenta Ecclesiae administranda incumbere debent, utpote ad aegrotorum confessiones audiendas, ad sacratissimam Eucharistiam conferendam, ad Extremae Unctionis Oleum aegrotantibus exhibendum, ad sacrum missarum sacrificium faciendum, ad mortuos sepulturae mandandos,

et ad agonizantium animas diu noctuque Deo commendandas; tamen ut voto satisfaciant, quod corporale et spirituale ministerium amplectitur, manus etiam ad aliquas corporales misericordiae functiones afferant, cuiusmodi sunt illae, aegrotantibus cibum subministrare, pituitosas linguas eorumidem detergere, ora colluere, confovere frigida membra, caeteraque huius generis charitatis officia. Conceditur etiam iisdem sacerdotibus (quibus tamen per superiores licebit), ut reliqua quoque fratrum ministeria corporalia, quae eorum propria sunt officia, circa aegrotantium necessitates exercere possint.

Fratrum ministeria circa infirmos.

§ 18. Item, quoniam ad proprium fratrum officium pertinet, infirmis in ministerio corporali servire, videlicet aegrotantibus adesse, vigilias et excubias consuetas peragere nocturnas atque diurnas, lectulos sternere, mensas escarias apponere et amovere, cibos et fercula deferre, illos cibatu reficere, cibum, si sit opus, in os inserere, linguas repurgare pituitosas, infirmos attollere subditis, si necesse fuerit, ulnis, algentes calore confovere, medicatas potiones, syrupos et pharmaca suis temporibus afferre, corporis cauteria curare, medicos aut chirurgos comitari, et caetera id genus officia praestare; ut tamen ipsorum fratrum voto satisfiat, quo ministerium etiam spiritualis misericordiae continetur (ad quem finem potissimum omnia nostrorum consilia referenda sunt, quandoquidem animarum curatio verus est instituti nostri scopus), ideo fratres ad peccatorum exactam confessionem et communionem infirmos praeparabunt, eosque ad patientiam et ad bene moriendum disponent. Praeterea quaedam alia sacerdotum propria ministeria (a superioribus tamen obtenta facultate) praestare poterunt, uti pauperes infirmos christianam doctrinam docere, eosdem in articulo potissimum mortis ad

fidei protestationes faciendas hortari, et agonizantium animas Deo commendare, aliaque similia pietatis officia eisdem impendere.

Ministeria a fratribus in nosocomiis obeunda.

§ 19. Atque ut facilius impleatur ministerium nostrum, quibus in nosocomiis, vel propter rei familiaris angustias, vel propter aliam quamlibet difficultatem, necessarius patrum et fratrum numerus ad praedicta charitatis officia obeunda, alii et sustentari non potest, cum maior numerus nostrorum esse debeat ministrorum mercenariorum numero, qui in ipsis nosocomiis haberi solitus est (saecularium enim corpora robustiora sunt, atque validiora quam religiosorum), statuimus ut pater generalis et consultores vel provinciales, seu alii Religionis superiores, diligentiam adhibendam curent, ut necessaria vitae praesidia, victus vestitusque nostris patribus et fratribus supra numerum praedictum mercenariorum in eisdem locis degentibus subministrantur. Decernentes praeterea ut ministri saeculares et mercenarii advocentur, nosocomiorum mercede conducti, ut molis onera tollant, graviorisque ponderis vasa vel aenea, vel lignea, crateres, curriculos, lebetes et labra, grabatos, culcitrae palcatas, anaclintaria, accubitorias spondas transportent, prunas in clibanum et in focum ligna componant, atque succendant, aquam potioriam excoquant, fasciculos sive sarcinas indumentorum aegrotantium portent, sordidas vestes abluant, et ad foeminarum lavacra deferant, demortuos efferant, et sepeliant, capsulas et unguentorum ac oleorum repositoria, chirurgos atque mectores sequendo circumferant, nosocomiorum pavimenta verrant atque lavent, aenea vel lignea vasa tergant, polubra, matulas, catillos et alia huiusmodi purgamentorum vasa egerant, nec quisquam ex nostris ad praedictum ministeriorum genus exequendum teneatur nec compelli-

latur, cum robustiorum opera sint, quae quidem a praedictis mercenariis melius exiguntur.

Quando in eorum locum mercenarii sint conducendi.

§ 20. Statuimus etiam, ne quisquam ex nostris in nosocomiis munere unctionis, clysterarii, coqui, cannarii, dispensatoris, custodis vestium, pharmacopolae fungatur, neque stultorum seu dementium curam gerat, neque caeteris omnino huius generis muneribus praeficiatur. Quod si morbi difficultas aliqua maior, vel aliquis gravioris impedimenti necessitas patresque fratresque nostros urgebit (ita ut explere officii sui partes et ministerium hoc spiritualis et corporalis misericordiae exequi non possent), tunc ut in supplementum ad tempus, nosocomiorum impensis, mercenarii conducantur, quoad ea necessitas urgebit, qua cedente, succedant iterum nostri, mercenarii vero dimittantur.

Quo ad quosque locos in nosocomiis mercenarii adhibeantur.

§ 21. Constituitur etiam ut omnes et singuli tantummodo fratres, qui aegrotantium curae in hospitalibus destinati fuerint, debeant in eisdem hospitalibus in singulos menses per tres hebdomadas commorari, habitare, degere, pernoctare et alimoniam ac cibum sumere; quartam vero uniuscuiusque mensis hebdomadam, in professorum nostrorum domibus, aut in locis animi relaxationibus assignatis, praefecti arbitrio, consumerent. Permittitur tamen quod si aliquis ex praedictis fratribus pro sua devotione et pia voluntate voluerit totum ipsum mensem apud eosdem nosocomiorum aegrotos explere, id efficere possit, ex dicti praefecti licentia. Quod si acciderit ut in aliqua nostrorum domo maior numerus degat, quam nosocomiorum ministeria postulabunt, in hoc casu liberum erit praefecto illius domus, fratrum vices permutare, quemadmodum, et quo tempore convenire iudicaverit, in quibus urbibus, oppidis et locis (ut sunt initia rerum recenter inchoatarum) nostri

nondum domum formatam, sed habitationem tantummodo intra nosocomia habebunt.

Sub obedientia tamen superiorum Congregationis.

§ 22. Volumus, ut in his locis per id tempus diversentur et degant sub praefectorum et aliorum officialium obedientia, quos ad huiusmodi officia exequenda nostra Religio in domibus formatis creare consuescit.

Qui deputati sint in hospitalibus, et a quibus.

§ 23. At in quibus urbibus, oppidis locisque non solum formatam domum, sed etiam certam habitationem nostri in nosocomiis habebunt, praedictarum domorum praefecti eligent superiores, nimirum sacerdotem unum, penes quem regimen et curam caeterorum sacerdotum ac fratrum in eisdem nosocomiis commorantium erit; fratrem item unum infirmarium, cuius officium erit caeteris fratribus praeesse in iis dumtaxat rebus, quae ad functiones pertinent corporales circa aegrotos. Intelligat tamen dictus frater infirmarius, sibi nullum ius esse datum cuilibet ex fratribus iniungendi poenas, quas, si necesse fuerit, praedictus pater exiget, qui patrum et fratrum omnium curam geret.

Oblati recipi possunt, absque aliqua votorum professione.

§ 24. Nequando vero charitatis fervor intepescat, aut impediatur in nostris fratribus in ministerio pauperum aegrotantium destinatis, nec sollicitudinibus domesticis nimisque occupationibus (ut usu multorum annorum evenire comperimus) eorum spiritus obruatur, statuimus ut ad haec domesticorum negotiorum et familiarium ministeriorum munera peragenda devoti ac pii homines sub oblatorum nomine cooptentur, qui sine ulla votorum nostrorum promissione nec professione, voluntarii se totos praedictis in domibus nostris ministeriis impendant.

Formis aegrotantibus sacramenta quomodo administranda.

§ 25. Volumus etiam, Deo adjuvante, ut in illis dumtaxat nosocomiis, ubi nostris, ut supra dictum est, certus habitandi locus erit, foeminis aegrotantibus

sacramenta diu noctuque nostri admittant, sed agonizantium praedictarum animas, interdum tantum, non noctu commendentur, iuxta constitutiones edendas.

Facultas superiorum dispensandi cum inhabilibus ad onera supra dicta.

§ 26. Verum quia patres et fratres, qui hoc tempore in religione vivunt, ob superiorum temporum labores, infirmi et quasi inhabiles reperiuntur ad haec onera modo praescripto sustinenda, ad quae prius ex instituti obligatione minime tenebantur, propterea decernitur ut praefecti superioresque maiores nostrae Religionis dispensare debeant ac teneantur, cum omnibus praedictis patribus et fratribus praesentibus, qui ad praedictos labores, denuo adiunctos circa ministerium spirituale et corporale hospitalium, exequendos non se ipsos aptos sentient nec habiles iudicabunt. Decernentes tamen omnes patres et fratres praesentes teneri ministerium corporale et spirituale aegrotantium in hospitalibus dies noctesque exequi, quemadmodum obstricti tenentur illi patres et fratres, qui mittentur nostris domibus ad aegrotis inserviendum in nosocomiis, in quibus tamen non habitant, ut supra constitutum est.

Capitulum generale celebrandum erit sexto quoque anno, et aderint officialibus et officialibus.

§ 27. Capitulum generale ordinarie sexto quoque anno celebretur, cui capitulo interesse debent pater generalis, consultores generales, arbiter consultae generalis, procurator generalis, secretarius dictae consultae et provinciales; praeterea ex suis quibusque provinciis singuli cum duobus sociis vocalibus, quorum alter sacerdos, alter frater erit, a suis provincialibus capitulis electi et attributi. Statuimus etiam ut fratres professi, qui hoc tempore in nostra Religione vivunt, et sacris ordinibus initiati seu initiandi sunt, eligi possint, et in hoc generale capitulum convenire eo iure quo patres; verum in posterum qui futuri sunt, huius iuris erunt expertes, et

in illis eligendis modus praescriptus observandus est, idest unus sacerdos et unus frater.

Generalis per sex annos praefecturam geret.

§ 28. Praefectus generalis post mortem huius, qui perpetuus est, sex annos praefecturam geret, quae quidem praefectura semel, una tantum vice, cum auctoritate Summi Pontificis, prorogari in alterum sexennium possit; qui, exacto generalatus sexennii tempore, nisi ad aliud officii munus eligatur, ad suum privati subditique locum redibit, nulla praerogativa, nulloque titulo honoris aut nominis insignitus.

Consultores generales sexto quoque anno eligantur.

§ 29. Ex quatuor consultoribus patris generalis, duo sacerdotes erunt, et duo fratres, qui quidem consultores id officium quemadmodum generalis praefectus per sexennium obtinebunt. Similiter etiam, ut supra definitum est, quoad superstes erit praesentis temporis praefectus generalis, cuius item generalatus perpetuus est, tam dictum capitulum, quam electio dictorum consultorum sexto quoque anno facienda est.

Electioque semper fiat in capitulo generali.

§ 30. Item decretum est, ut supradicti pater generalis, consultores et arbiter consultae semper in generali capitulo eligantur.

Defuncto generali, primus consultor erit vicarius generalis, etc.

§ 31. Quod si generalis intra prius triennium suae praefecturae mortem obibat, qui primus consultor generalis erit eo tempore, succedat in eius locum in tres illos priores annos, unius tantum suffragii iure et vicarii generalis nomine contentus. In consultoris autem succedentis locum substituatur arbiter, qui in ordine suae proferendae sententiae consensus ultimum locum, inter consultores sacerdotes, tenebit. Circumactis autem prioribus tribus annis capitulum generale cogendum est, quo in capitulo novi generalis electio facienda est. At vero si intra posterius triennium generalis praefectus e vita decesserit, decernimus ut

idem primus generalis consultor vicarii generalis nomen et personam gerat in sex tantum menses: quo tempore teneatur indicere et cogere generale capitulum, in quo generalis praefectus creandus est. Simul illud adverti debet, ut quotiescumque novi generalis fiet electio, creari pariter debeant generales consultores et consultae generalis arbiter, ex quibus si aliquis intra supradictum sexennium deficeret, observetur quod in capitulis generalibus statutum vel statuendum erit.

Definitores capituli generalis, eorumque munus.

§ 32. Praeterea in capitulis generalibus quatuor definitores ex antiquioribus et expertioribus patribus et fratribus capituli eligantur; ex patribus sacerdotes duo, totidemque ex fratribus, qui simul omnes una cum patre generali veluti praesidente, debent examinare, perpendere, approbare vel improbare res, quae suggerentur, ut ad capitulum referri debeant; et nemini liceat, nec quisquam possit quidquam ad capitulum referre, quod non ante cognitum, examinatum et approbatum a supradictis patre generali et definitoribus fuerit. Quocirca post obitum huius patris generalis, praeter quatuor supradictos definitores, eligendus erit etiam praesidens capituli, qui una cum definitoribus cognoscat, expendat, approbabit vel improbabit res ad capitulum aut referendas aut secus, ad quas approbandas vel refutandas ea ratio suffragiorum habenda est, ut id fiat, quod maior numerus suffragiorum faciendum esse censuerit.

Superiores Religionis sunt eligendi ex numero vocatum sacerdotum.

§ 33. Sancitur etiam ut praefectus generalis, arbiter consultae, procurator generalis, secretarius dictae consultae, provinciales, visitatores, praefecti domorum professorum et novitiatuum, et generalium valetudinariorum, et praesidens capituli generalis omnino cooptentur et eligantur ex corpore et numero voca-

lium sacerdotum. At vero caeteri subordi-
nati officiales, cuiusmodi sunt ministri,
subministri, rerum domesticarum provi-
ditores ac eleemosynarum procuratores,
sacristae vel aeditui, constitui poterunt
ex numero fratrum etiam non vocalium,
dummodo propter has occupationes nihil
earum rerum omittatur, quae circa cu-
ram aegrotorum ex dictorum fratrum
sedulitate requiruntur.

Provincialium
et praefectorum
consultores.

§ 34. Omnes provinciales, item prae-
fecti professorum domorum et novitia-
tuum, et valetudinariorum generalium,
singuli binos consultores, sacerdotem
unum alterum fratrem, habebunt, quo-
rum consultorum vota dumtaxat consulti-
va erunt, non decisiva.

Frates, pro-
prie si dicuntur
qui sacerdotum
non sunt.

§ 35. Animadvertendum tamen est,
quoties mentio fit fratrum eligendorum,
illos tantum fratres a nobis intelligi, qui
ad sacerdotium destinati non sunt.

Prae-
cedentia
quae sit inter
eos.

§ 36. Statuimus etiam ut inter fratres,
ad quorum numerum referuntur omnes
quicumque sacerdotes non sunt, nullus
praecedendi et subsequendi ordo serve-
tur, praeterquam in capitulis, tam gene-
ralibus quam provincialibus et localibus,
in quibus habenda est ratio dignitatum
et personarum.

Prae-
cedentia
inter sacerdo-
tes.

§ 37. Idem decernimus de patribus,
hoc est sacerdotibus; hos enim tantum-
modo patres appellari et nominari; et sic
in nostra Religione intelligi perpetuo vo-
lumus, inter quos patres nullum obser-
vabitur dignitatis aut loci discrimen,
nec praecedentia, nisi in supradictis
capitulis, in quibus si loquimur de pa-
tribus et fratribus praesentis temporis,
primum sententiae locum et primi loci di-
gnitatem obtinebunt, qui religionem prius
sunt ingressi; si vero de futuris, praee-
dere debent qui primum professionem
ediderint.

§ 38. In domibus professis, in quibus
novitii erunt admittendi, quatuor exami-

natores novitiorum eligantur a patribus
et fratribus vocalibus simul, sine suffra-
giorum distinctione, quorum examina-
torum duos sacerdotes, et duos fratres
esse oportebit; quod si evenerit, dum de
aliquo novitio approbando suffragia fe-
runtur, ut aequalis esset suffragiorum
numerus, in eo casu, praefectus quinti
suffragii ius habebit, ad eamque partem
accedet, quae melius sentire et iudicare
videbitur, et quod ita constituetur fir-
mum erit.

Examinatores
novitiorum al-
que ipsorum nu-
merus et suffra-
gia.

§ 39. Nullus posthac novitius ad reli-
gionem minor octodecim annis natu, nec
quinque et quadraginta grandior, admit-
tatur, nisi tamen (habito ad maiorem ali-
quam evidentemque religionis utilitatem
respectu) secus patri generali eiusque
consultoribus videretur.

Etas novitio-
rum.

§ 40. At si cum aliquibus octodecim
annis natu minoribus esset dispensan-
dum, id nullo modo concedi debet, nisi
quibus saltem sextusdecimus annus ex-
pletus erit. Ii porro novitii ad habitum
Religionis admissi, ut ad studia, si lin-
guam latinam intelligent, destinentur,
postquam biennium in novitiatu perege-
rint, ad religionis studia promoveantur,
quae erunt humaniores litterae, logica et
casus conscientiae: quae quidem studia
omni cum perfectione sunt a praedictis
addiscenda, cum illud praecipue requi-
ratur in nostris, ut promptissimi, reso-
luti, perfectissimique casistae sint, prae-
sertim quibus ex officio convenit et domi
docere discipulos nostros, et foris sine
ulla dubitationis haesitatione conscien-
tiae nexus exolvere, et sanctissima Ec-
clesiae sacramenta fidelibus ministrare,
cum hoc potissimum nostri instituti ratio
requirat. Simul illud volumus ab iis, qui
vigesimum primum annum excedentes ad
Religionem admitti petunt, ut in iis ea
sit litterarum facultas, ut continuo pos-
sint ad conscientiae casus discendos ap-

Novitii, exacto
biennio, ad stu-
dia promovean-
tur.

plicari: qui vero latinam linguam non
intelligent, in fratrum numerum litteras
non discentium cooptentur.

Novitiorum hi-
rorum.

§ 41. Nulli novitiorum, tam eorum qui
litteris operam daturi sunt, quam eorum
qui Domino in simplicitate absque litteris
servient, gestare liceat pileum quadra-
tum presbyterale quoad in novitiatu legi-
timum tempus exegerit, fratribus sacris
ordinibus initiatis exceptis.

Omne littera-
rum studium in-
terdicatur novi-
tiis ante bie-
nium.

§ 42. Interdicimus praeterea omnibus
novitiis, qui studiis sunt applicandi, ut
supra diximus, omnem studiorum tra-
ctationem, nisi novitiatum ante perege-
rint; qui quidem exercitandi sunt non
solum in functionibus spiritualibus, sed
etiam indistincte in nosocomiorum exer-
citationibus, iuxta consilium et auctori-
tatem super his, qui in novitiis insti-
tuendis respicere et consulere debent
institutionis formulam illam, quae ad
novitios in Domino, et spiritualiter et
corporaliter, dirigendos tradetur.

Examen no-
vitiarum sexto
quoque mense
fiat.

§ 43. Praefecti domorum professorum,
cum suis consultoribus, item examina-
tores et magistri novitiorum, si tamen
erunt, cum patre et fratre infirmario su-
perioribus nostrorum, qui in nosocomiis
cohabitant, sin minus praedicti (absque
dictis patre et fratre infirmario), sexto
quoque mense congregentur, et in sin-
gularum novitiorum, quos instituendos
acceperint, vitam et mores inquirent;
deinde de singulis secreta vota decisiva
ferantur, ut illi dumtaxat in novitiatu
retineantur aut inde dimittantur, quos
retinendos aut dimittendos votorum maior
pars in Domino iudicaverit. Verumtamen
praefectis domorum professorum aliis-
que maioris potestatis superioribus li-
berum esse volumus, ut e novitiatu di-
mittere possint per seipsos, quos dimi-
tendos censuerint, nullis initiis suffragiis
caeterorum, si intra quodlibet sex men-
sium spatium in aliquo novitio aliquod

publicum vel occultum delictum compere-
rint, aut aliud quodpiam impedimentum,
quo satis constaret illum minime futu-
rum ad Religionem idoneum. Si tamen
illorum examinibus intervenire superio-
res maioris potestatis voluerint, hoc est
pater generalis consultoresque generales,
qui cum eo illo tempore reperirentur,
aut provincialis, aut visitator generalis,
praemonitis ante praefectis, tum illorum
conventus expectetur, etiamsi semestre
spatium prorogandum esset, maxime vero
si proximum professioni semestre in il-
lorum adventum incideret, ii nimirum
superiores maioris potestatis cum su-
pradictis superioribus deputatis conve-
nire debent ad suffragia ferenda, et
quod maior pars faciendum censuerit,
id fiat.

Habitatio no-
vitiarum com-
munitas.

§ 44. Omnes novitii, tam illi qui lit-
teris operam navare debent, quam qui
non debent, in novitiorum domibus ha-
bitabunt, atque haec habitatio communis
erit utriusque status, et in novitiatu com-
munis omnium erit cura et disciplina,
sub regimine eorum, qui magistri pariter
et praefecti et superiores illarum domo-
rum erunt.

Quartum vo-
tum indistincte
emittendum ab-
soluta novitia-
tus tempora.

§ 45. Omnes ii qui ad religionem ad-
mittentur, absoluto novitiatus sui tem-
pore, si apti iudicati fuerint, quartum
votum solemne aegrotantibus serviendi
spiritualiter et corporaliter, ut supra di-
ctum est, indistincte emittant; quo facto,
ad id exequendum sese accingant, quod
superiores, qui locum Dei obtinent, ipsis
iniungent.

Quibus in lo-
cis erigi possint
novitiales.

§ 46. Novitiorum nostrorum domus in
illis potissimum civitatibus, oppidis et
locis constituentur, ubi nostra Religio
commodum habebit in nosocomiis habi-
tandi locum, ut infirmis ministrent: re-
linquimus tamen patri generali et con-
sultoribus generalibus, aut quibus ipsi
mandaverint, liberam potestatem fun-

dandi huiusmodi novitiatus in aliis etiam civitatibus et locis, in quibus intra nosocomia neque ministerium, neque habitatio nostrorum collocata esset aut collocari posset, modo tamen in illis civitatibus, oppidis et locis nosocomia reperiantur, in quibus nostri integre exercere possint instituti ministeria.

Ius suffragii
activi et passivi
non datur ante
doremum.

§ 47. Nullus ex patribus et fratribus, qui nostrae Religionis ministerio sese in posterum emancipare voluerint, ius utriusque suffragii activi vel passivi consequetur, nisi post decem annos in professione transactos, in bono exemplo et mortificatione, si tamen habiles idoneique iudicabuntur a patre generali eiusque consultoribus, qui ob Religionis necessitates dispensare poterunt cum iis, quos idoneos iudicabunt, modo non prius id fiat, quam post expletos quinque professionis annos.

In omnibus
domibus numero
Religionum
praefigatur
secundum eleemosynas.

§ 48. Statuimus ne post hac, ulla in domo, quaecumque illa sit, cuiusque provinciae, maior nostrorum numerus alatur, quam quotidianarum eleemosynarum largitas patiatur; in numero vero nostrorum constituendo illa cautio adhibenda sancitur, ut in aliquibus locis plures sacerdotes quam fratres, et, e contra, in aliis plures fratres quam sacerdotes, constitui debeant, prout ipsorum locorum conditio postulabit, quo liberius et perfectius instituti nostri ministeria exequantur non solum in aegrotis hospitalium, in necessitatibus spiritualibus et corporalibus curandis, sed etiam in iis visendis, qui sparsim in civium privatorum domibus et carceribus aegrotant, et in agonizantium animis Deo rite commendandis, quod omnino observandum, et in Religione nostra posthac semper custodiendum statuimus, non obstante clausula bullae felicitis memoriae Gregorii XIV, Pontificis Maximi, ad ea verba *Nostrum instituti ratio postulat*, ut longe maior esse

debeat laicorum quam sacerdotum numerus.

§ 49. Omnes professi fratres, tam illi qui nunc vivunt quam qui venturi sunt in Religionem nostram, quadrato presbyterorum pileo uti possint, non autem tonsura clericorum, iis exceptis, qui aliquem ordinem consequuti, deinceps ad sacerdotium praeparantur.

Fratres professi pileo presbyterali uti possunt.

§ 50. Tunica et pallium nostrorum patrum et fratrum ex eiusdem qualitatis panno, eademque forma et prolixitate esse debeant, induentes se uti pauperes et honesti sacerdotes.

Omnium habitus sit uniformis.

§ 51. Etenim multorum annorum experientia compertum est, professorum nostrorum domos alere, substinere ac manutene non posse novitios, aut alios infirmos ad obeunda nostri instituti munera inhabiles, sancitur, ut nostra Religio posthac in singulis quibusque provinciis possit erigere unum vel plures novitiatus, necnon unum vel plura valetudinaria generalia pro nostris professis infirmis et inhabilibus, pro quorum dumtaxat novitiatum et generalium valetudinariorum subventionem et manutentionem ipsa Religio capax sit omnium honorum stabilium, censuum, reddituum, legatorum et aliarum subventionum, tam temporalium quam perpetuarum. Generalis autem et consultores facultatem habebunt mittendi in dicta valetudinaria generalia eos infirmos et inhabiles, quos ipsi vel alii superiores de eorum licentia iudicaverint esse mittendos, modo et forma in constitutionibus praescribendis. Statuimus etiam ex eiusdem novitiatum et valetudinariorum redditibus praefectos caeterosque officiales ac personas eorumdem locorum vivere debere.

Concessio capacitatis quocumque reddituum pro infirmorum et officialium subventionem.

§ 52. Volumus item ut ex iisdem redditibus novitiatum et valetudinariorum generalium, eleemosynae nomine, si necessitas flagitabit, necessaria submini-

Bona Religioni relictis actibus generalis et consultorum applicantur novitiatibus et valetudinariis.

strentur particularibus domorum professorum valetudinariis. Praeterea si Religionis nostrae, donatione vel testamento, census, redditus, stabilia bona, sive mobilia, sive alia quaecumque legata perpetua distributa vel assignata, vel quoquo modo relicta fuerint, decernimus, eorum honorum domini Religionem nostram esse capacem ad effectum dumtaxat eadem bona applicandi quibusvis valetudinariis generalibus nostrorum professorum, vel nostris quibuscumque novitiatibus, arbitrio et iudicio praefecti generalis eiusque consultorum.

Domus autem professorum de eleemosynis vivant.

§ 53. Animadvertendum est omnes domos nostras professoras debere tantum de eleemosynis vivere, prout paupertatis nostrae votum exigit: ideoque caveant nostri professi ne praedictis valetudinariis seu novitiatum redditibus, seu aliis quibuscumque perpetuis fructibus alantur, nisi quibus permissum est, modo quo supra.

Perpetuae missarum obligationes non recipiantur, nisi etc.

§ 54. Quotidianarum et temporalium missarum obligationes facile non suscipiantur, ne nostrae domus intolerabili persolvendi debiti necessitate graventur. Quocirca perpetuae necessitates sive obligationes eiusmodi missarum persolvendarum suscipi non poterunt a nostris quibuscumque, nisi praefectus generalis eiusque consultores, propter aliquam evidentissimam utilitatem, secus iudicaverint: explicamus tamen, legata aut bona, quae cum praedictis oneribus relinquuntur, converti debere in tot census, redditus et bona stabilia, ut si perpetua obligationis missarum necessitas fuerit, fructus etiam reddituum perpetuus esto. Qua de re, ad primum generale capitulum plenam rationem referendam volumus, ad quod pertinere debet ea restituere, quae diximus bona, quotiescumque minime videretur expedire huiusmodi perpetuis oneribus obligari. Quae vero bona stabilia

sive redditus, ob illas missarum necessitates et obligationes, ad nostros pervenerint, ea praefectus generalis eiusque consultores applicandi assignandique potestatem habeant iis valetudinariis nostrorum aut novitiatibus, quorum maiores videbuntur esse rei familiaris angustiae.

§ 55. Statuimus praeterea ut patres, qui senes sunt aut inhabiles ad instituti praedicti ministeria, tam in hospitalibus quam in privatis civium aegrotantium domibus atque carceribus impendenda, necnon patribus, qui suam hebdomadam in hospitalibus, et sui partes officii in agonizantium animabus commendandis expleverint (iuxta constitutiones quas super his ministeriis edentur, possint vacationis suae diebus, de praefectorum vel aliorum superiorum facultate, in ecclesiis fidelium confessiones audire, et in illis etiam publice sermocinari (non autem concionari), possintque alia devota ecclesiastica exercitia in iisdem ecclesiis exercere, quas tamen exercitationes ad eum finem assumi et dirigi volumus, ut velut mediis et instrumentis necessariis promptiores instructioresque ad animarum et corporum aegrotantium salutem procurandam nostri reddantur.

Patres possint in ecclesiis fidelium confessiones audire, publice sermocinari et omnia alia ecclesiastica exercitia in illis exercere.

§ 56. Quam ob rem decernimus ut praefectus generalis, sive quicumque alius superior, nulla causa possit cum aliquibus ex nostris patribus dispensare, ut suum diem vel suam hebdomadam in ministrando nosocomiorum infirmis intermittant; ut fidelium etiam quorumcumque benefactorum vel benefactricium confessionibus audiendis operam dent, qui si confessariis nostris uti volent, hoc modo contenti erunt. Quod si bina haec pietatis officia simul in idem tempus inciderent, id est, hebdomada vel die quo nostri patres in nosocomia mittendi sunt, et officium in ecclesiis confessionum audiendarum; tunc potius confessionum officium,

Prohibetur dispensatio a ministerio infirmis in nosocomis servandi.

quam nosocomiorum ministerium, omit- tendum est.

Novitii a qui- bus recipiendi.

§ 57. Nullus ex superioribus ad habi- tum nostrae Religionis admittere poterit ullum novitium, nisi facultatem expres- sam a praefecto generali eiusque consul- toribus habuerit.

Provinciae a quibus dividendae.

§ 58. Quorum etiam intererit disper- tire atque describere provincias, valetu- dinaria generalia et novitiatus; itidem applicare seu convertere, et constituere, per quos administratores, et quo pacto supradicti novitiatum et valetudinario- rum generalium reditus, aliaque sive mobilia sive stabilia bona, quae nostrae Religionis vel dono vel testamento relin- quenda sunt, impendi et tractari debeant.

Domus pro et huiusmodi a quibus admittentur.

§ 59. Similiter praefecti generalis et consultorum erit admittere sive remittere quemvis locum, aut domum, aut noso- comii cuiuslibet habitationem.

Generales et tollere dubita- tiones in praedictis.

§ 60. Simul illud explicamus et defi- nimus, ad praedictos spectare declara- tionem, interpretationem et decisionem (non autem immutationem) earum rerum, de quibus super praedictis omnibus ca- pitulis vel statutis dubitatio fuerit orta.

Statuta praedicta Clemens confirmavit.

§ 61. Cum autem huiusmodi formam statutorum a nobis examinatam ad pro- sperum regimen et felicem progressum dictae Congregationis, quem enixe exoptamus, necessariam et opportunam fuisse et esse cognoverimus, nos dictarum lit- terarum tenores praesentibus pro expres- sis habentes, ac Camillum et Blasium, ac Sanctium, et Octavianum ac Chromatium praedictos, et eorum quemlibet a qui- busvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis senten- tiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat con- sequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu simili,

non ad dictorum Camilli et Blasii, ac San- ctii, et Octaviani, ac Chromatii, aut ali- cuius eorum desuper nobis oblatae peti- tionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis ple- nitudine, omnia et singula statuta prae- dicta superius expressa, apostolica au- ctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus. Ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet interven- rint in eisdem, supplemus: illaque ab omnibus et singulis dictae Congregationis religiosiis, quovis officio seu dignitate fun- gentibus, ubicumque existentibus, prae- sentibus et futuris, integre, et cum effe- ctu, et ad unguem, perpetuo et invio- labiliter observari mandamus, ac sub privationis officii, necnon vocis activae et passivae, et aliis a generali et consulto- ribus dictae Congregationis in contrafa- cientes eorum libero arbitrio imponen- dis poenis, ne quisquam eorum illi con- tradicere, aut repugnare vel adversari, directe seu indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, aut contra illa seu illorum aliquid quoquomodo tractare audeat seu praesumat, districtive inhibe- mus, illaque de novo, quatenus opus sit, eisdem auctoritate et tenore, edimus et facimus.

Constitutionem Gregor. XIV et suam circa recep- tionem editas et alias similes in quibus con- traria revocat.

§ 62. Necnon statuta in litteris ipsius Gregorii praedecessoris contenta, et su- perius expressa huiusmodi, ac quoddam nostrum circa receptionem novitiorum, die XIII martii, anni Domini millesimi quingentesimi nonagesimi quarti, ponti- ficatus nostri anno tertio, edictum, ac quaevis alia statuta et ordinationes his proximis statutis contraria; seu in toto vel parte repugnantia, aut illa immu- tantia, in perpetuum, eisdem auctoritate et tenore, revocamus et abrogamus, ac revocata et abrogata esse decernimus, et illorum observationem prohibemus.

Sixti V et Gre- gor. XIV consti- tutiones in cae- teris confirmat.

§ 63. Litteris dictorum praedecessorum ac nostris praedictis alias in suo robore permansuris, quas omnes et singulas suum omnino effectum alias sortiri vo- lumus, illisque robur apostolicae confir- mationis adiicimus.

Claudia praeservativa.

§ 64. Decernentes easdem praesentes litteras, nullo umquam tempore, de su- breptionis vel obreptionis vitio, seu in- tentionis nostrae aut quopiam alio defe- ctu, etiam ex eo quod interesse habentes ad hoc vocati non fuerint, notari, impu- gnari, invalidari, aut ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam re- vocari posse; sicque per quoscumque iu- dices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apo- stolici auditores, ac dictae Congregationis superiores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari ac definiiri debere, necnon irritum et inane quidquid secus super his a quo- quam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutores deputat.

§ 65. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Ostiensi et Tusculanensi episco- pis, ac dilecto filio causarum Curiae Ca- merae Apostolicae generali auditori per apostolica scripta, motu pari, mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se vel alium, seu alios, praesentes litteras, ac omnia et singula in eis con- tenta, ubi et quando expedierit, ac quo- ties pro parte praefecti et sociorum dictae Congregationis fuerint requisiti, sole- mniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assisten- tes, faciant auctoritate nostra praemissa omnia observari. Non permittentes prae- fectum ac socios praedictos desuper a quoquam quomodolibet molestari; con- tradictores, praedicta auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo.

§ 66. Non obstantibus recolendae me-

moriae Bonifacii Papae VIII, qua, inter alia, cavetur expresse ne quis extra suas civitatem et dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam diaetam, a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices ab eadem Sede deputati, extra civitatem et dioecesim in quibus deputati fuerint, contra quoscum- que procedere, aut alii vel aliis vices suas committere praesumant, et de duabus diaetis in concilio generali edita, dum- modo aliquis auctoritate praesentium ul- tra tres diaetas ad iudicium non trahatur; ac dictorum Sixti et Gregorii praedeces- sorum, ac nostris litteris, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes ple- nam et expressam, ac de verbo ad ver- bum, de indulto huiusmodi mentionem.

Derogat con- trariis.

Transumptis credi solent.

§ 67. Volumus autem quod earumdem praesentium transumptis, etiam impres- sis, manu alicuius notarii publici sub- scriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae muni- tis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhi- bitae vel ostensae.

Sanctionem poenalem ad- ducit.

§ 68. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam absolutionis, appro- bationis, confirmationis, suppletionis, mandatorum, inhibitionis, editionis, facti, revocationis, abrogationis, decreto- rum, inhibitionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sex- centesimo, quarto kalendas ianuarii, pon- tificatus nostri anno nono.

Dat. die 29 decembris 1600, pont. an. ix.

In causis ad sanctam Inquisitionem haereticae pravitatis spectantibus, iudices et officiales gratis omnia expediant, et mandata universalis Inquisitionis Romanae omnino exequantur, eiusque litteris quam primum respondeatur¹.

Officiales Sanctae Inquisitionis gratis omnia expediant.

§ 1. Sanctissimus Dominus noster volens ac intendens providere, ut causae et negocia quovis modo spectantia ad sanctam Inquisitionem cognoscantur et expediantur omni qua decet integritate, amotis quibusvis sordibus ac pecuniariis solutionibus, statuit et decrevit, ut in posterum omnes patriarchae, archiepiscopi, episcopi, ac quivis Ecclesiarum praelati, seu inferiores Ordinarii, eorumque vicarii et officiales, in eausis et negociis Sancti Officii, pro examine testium seu principalium reorum, pro sportulis sententiarum, pro quovis decreto, seu actu, seu quacumque expeditione, nihil omnino exigant et recipiant, etiam a sponte dantibus, sed gratis omnia expediant.

Secretarii et notarii nihil recipiant de his, quae mittuntur ad Inquisitionem Romanam.

§ 2. Ac eorum secretarii, cancellarii et notarii pro scripturis processuum informativorum, seu repetitionis testium fisci, quas mittunt ad sanctam et universalem Inquisitionem Romanam, nihil penitus exigant, sed gratis illas mittant.

Omnes respondentum litteras dictae Inquisitionis, et mandata exequantur.

§ 3. Insuper mandavit omnibus supradictis eorumque vicariis et officialibus, ut cum aliquid eis significatur, nomine supradictae Inquisitionis, quam primum litteris rescribant, et negocia iniuncta executioni demandent.

¹ De institutione huius Congregationis Universalis Inquisitionis, vide in Pauli III const. XLIII: *Licet*, tom. VI, pag. 344; et de eiusdem facultatibus habes in constit. CXVII, Sixti V: *Immensa*, tom. VIII, pag. 985.

§ 4. Et hoc decretum, tam ipsi praelati inviolabiliter observent, quam ab aliis observari curent, et eius exemplaria in eorum cancellariis affixa retineri, ut omnibus innotescat, et in archiviis registrari faciant, sub poena indignationis Sanctissimi Domini nostri, et aliis arbitrio Sanctitatis Suae infligendis.

Hoc decretum affixum retineatur, et in archiviis registretur.

§ 5. In generali Congregatione sanctae Romanae et universalis Inquisitionis habita in palatio apostolico, apud Sanctum Petrum coram Sanctissimo D. ac illustrissimis et reverendissimis DD. S. R. E. cardinalibus, adversus haereticam pravitatem generalibus Inquisitoribus. Nonis ianuarii, anno a Nativitate Domini nostri Iesu Christi MDCL.

QUINTILIANUS ADRIANUS, Not.

Decret. die 5 ianuarii 1601, pontif. an. IX.

CCL.

Confirmatio statutorum editorum ab exequutoribus testamentariis Catharinae reginae Portugalliae super institutione legati annui MD scutorum ab eadem relictis pro sustentatione viginti monialium¹.

Clemens Papa VIII.

ad perpetuam rei memoriam.

Decret Romanum Pontificem pias institutiones a christianis pietate illustribus reginis factas, et statuta seu ordinationes pro earum executione edita, libenter confirmare, cum praesertim catholicorum regum vota id exposcunt, ac alias in Domino salubriter conspicitur expedire.

Prooemium.

§ 1. Nuper siquidem, charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici nomine, nobis expositum fuit, clarae memoriae Ca-

Legatum Catharinae reginae.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

tharinam Portugalliae et Algarbiorum reginam, in eius testamento, inter alia, redditum annuum mille et quingentorum scutorum legasse in favorem viginti puellarum, quae moniales fieri vellent, ut in diversis monasteriis sustentarentur, et huius piaae institutionis protectorem et patronum Portugalliae et Algarbiorum regem pro tempore existentem deputasse, ac nonnullis exequutoribus ab ea in testamento nominatis ordinasse, ut statuta et ordinationes pro felici executione dictae piaae institutionis conderent, quae postea ab Apostolica Sede confirmarentur.

Exequutores testamentarii edita a se super illo statuta petunt confirmari.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, capitula et ordinationes huiusmodi ita condita fuerint, tam circa qualitates monialium quam circa modum illas nominandi, cumque idem Philippus rex cupiat eadem statuta et ordinationes, quae nobis examinanda et corrigenda proponi fecit, apostolicae firmitatis robore perpetuo communiri; nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Confirmat Clemens.

§ 3. Nos igitur eiusdem Philippi regis piis votis annuere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, eadem statuta et ordinationes, quae a dilectis filiis nostris Camillo sanctorum Ioannis et Pauli, Burghesio, et Pompeo S. Balbinae titularum, presbyteris Arrigonio nuncupatis S. R. E. cardinalibus, examinari, et nobis referri, quae inferius ad verbum inseri voluimus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiecimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplemus, eademque statuta et ordinationes perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, ac suos ple-

narios et integros effectus sortiri et oblineri.

Clausulae.

§ 4. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari decernimus. Volumus autem ut viginti cruciati annui qui, iuxta quintum caput dictorum statutorum, unicuique ex dictis monialibus pro earum indumento dari debent, de manibus suae superioris a qualibet eiusdem monialibus capiantur; praecipientes in virtute sanctae obedientiae dilectis in Christo filiabus abbatissis, priorissis et aliis praelatis ac monialibus et conventibus monasteriorum, in quibus dictae viginti moniales sunt receptae, ac sub excommunicationis latae sententiae, ac privationis officiorum, vocisque activae et passivae ipso facto incurrendis poenis, quatenus omnia et singula in dictis capitulis et ordinationibus contenta observent; praecipue vero, cum aliqua loca earumdem monialium vacaverint, intra tempus in dictis capitulis praefixum, praedicto regi significare teneantur.

Exequutores huius constitutionis deputati.

§ 5. Quocirca dilectis filiis decano Ulixbonensi, ac decano capellae regiae etiam Ulixbonensis per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi, quando et quoties opus fuerit, solemniter publicantes, faciant, auctoritate nostra, capitula et ordinationes praedictas ab iis, ad quos spectat et in futurum spectabit, perpetuo observari; contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio con-
trariorum.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Tenor autem capitulorum et ordinationum huiusmodi est qui sequitur, videlicet:

CAPUT I.

De annuis redditibus, seu de censibus perpetuis, quos quodlibet ex monasteriis, in quibus moniales recipiendae erunt, habere debent.

Reditus.

Primo monasteria, in quibus viginti moniales huius institutionis receptae forent, habebunt suos annuos redditus, sive census perpetuos unicuique applicatos, secundum numerum monialium in eo recipiendarum ad rationem triginta millium *Reis* annuorum (triginta millium *Reis* constituunt septuaginta quinque scuta monetae) pro qualibet ex praedictis monialibus, cum conditionibus in hoc compromisso et contractu, cum praedictis monasteriis iniendo, declarandis, et conservatio seu administratio dictorum annuorum perpetuorum censuum spectabit ad praedicta monasteria et ad praelatas et officiales illorum, quae sunt et pro tempore fuerint, et ad quas spectat administratio et cura bonorum praedictorum monasteriorum, et pro praemissorum effectuatione unumquodque ex praedictis monasteriis penes se habebit in arca communi titulum census sibi pro rata accommodati dictorum annuorum censuum cum praesenti compromisso, qui census annuus est perpetuus, sine pacto de retrovendendo, et fundatus super gabella carniium civitatis Ulixbonensis.

CAPUT II.

Quod reges istorum regnorum sint patroni istius institutionis, ad quos spectet provisio monialium.

Patroni.

Secundum ordinationem relictam a saeculitudine, reges, qui pro tempore fue-

rint istorum regnorum, erunt protectores et patroni huius institutionis, et ad eos in solidum pertineat provisio locorum dictarum religiosarum, ut possint, hoc medio, consulere aliquibus filiabus personarum de eis benemeritarum, servando ordinem in huiusmodi statutis declaratum, et cum eorum provisione admittentur illae, quae admittendae erunt in praedictum numerum, ut superiores et praelati praedictorum monasteriorum videant, atque examinent, si ita praesentatae habent partes et qualitates iuxta huiusmodi institutionem, et eorum respective constitutiones et ordinationes necessarias.

CAPUT III.

De qualitatibus et conditionibus, quas habere debent admittendae ad dicta monasteria.

Qualitates ad-
mittendarum.

Nulla admitti possit ad numerum dictarum viginti monialium, nisi nata fuerit ex legitimo matrimonio, super quo numquam dispensatio petatur, neque obtenta suffragetur, et erunt christianae veteres, omni penitus iudaica ac maurica stirpe exemptae et alienae (hoc enim necessarium est pro maiori istorum monasteriorum institutionis auctoritate), aetatis duodecim annorum adimpletorum, et non excedent aetatem quadraginta annorum, et erunt bonae vitae et famae, et bona corporali valetudine fruantes, necnon scientia, iudicio atque discretione requisitis ad profitendum vitam religiosam, cum caeteris aliis qualitatibus, quae in ordine, in quo admittendae erunt, requiruntur. Et quia huiusmodi institutionis intentio ad aliud non tendit, quam opitulandis pauperibus puellis indotatis, ac omni alio auxilio destitutis, animadvertendum erit, si in caeteris erunt aequales, quod pauperiores praeferrantur, et inter aequaliter pau-

peres, praeferrantur magis nobiles et melioris stirpis.

CAPUT IV.

Quod non admittantur ad computum sexcentorum millium Reis plusquam viginti moniales, ad rationem triginta millium Reis pro qualibet.

Monialium nu-
merus.

Item, cum magnae sit importantiae, et plurimum intersit religiosis, quod provideantur de omnibus sibi necessariis, ne indagatio remedii suarum indigentiarum eis occasionem praebet distractionis, nullo modo (licet pium esse videatur) augendus erit numerus viginti ad computum dictorum sexcentorum millium *Reis*, quia, ut dictum est, unicuique moniali saltem et ad minus triginta mille *Reis* erunt applicandi anno quolibet.

CAPUT V.

Quod unicuique ex viginti monialibus dentur viginti cruciati, anno quolibet, pro earum indumento.

Indumenta.

Item, sicut eis dantur triginta mille *Reis* pro qualibet, loco portionis victus singulis earum assignatae, dabuntur viginti cruciati annui (constituunt viginti scuta monetae) unicuique ex dictis monialibus pro earum indumento et calcamento; nam circa alia necessaria pro earum sustentatione et aliis indigentis occurrentibus, tam in valetudine quam in infirmitate, fiet provisio ex ordine communitatis.

CAPUT VI.

De haereditatibus futuris, et quid moniales admittendae in earum admissione afferre debebunt.

Haereditates.

Cum istius institutionis intentio sit favore illis, quae ita pauperes sunt, ut non habeant unde possint dare dotes monasteriis, si religiosae esse vellent, neque commode alium vivendi modum habere,

si aliqua habebit bona, non quidem sufficientia ad aliquid ex supradictis, ad monasterium speetabunt, in quo recipietur; et si postquam professionem emisit, aliqua bona ex testamento sive donatione, aut alias ad eam pervenient, monasterio eidem pariter acquiruntur, quia licet peti ab eis non possit maior dos, quam datur iure istius institutionis, neque sint obligatae afferre, nihilominus monasterium non amittet ius, quod in haereditatibus legitimis seu aliis bonis, quovis modo, religiosae praedictae habere poterunt; et ut observetur mos et consuetudo monasteriorum, et solemnitates fieri solitae in ingressibus religiosarum, et pro illarum consolatione, illae quae recipiendae erunt, adducent duo cubilia solita in dormitorio et infirmaria, et decem mille *Reis* pro ientaculo (constituunt viginti quinque scuta monetae), et quinque pro cera, ultra suum indumentum, quia videtur nulla fore adeo miserabilis et destituta, ut praedicta afferre non valeat.

CAPUT VII.

Quod nemini detur caedula seu fiat promissio, priusquam vacet locus, in quo admitti debeat.

Nominatio.

Ad evitanda igitur nonnulla inconvenientia, quae procul dubio succedere possent, si contrarium fiet, nulla persona providebitur, neque nominabitur in aliquo ex dictis locis, antequam vacet locus, in quo admitti debeat, eique nulla dabitur caedula neque fiet promissio aut expectativa, aut memoria, unde certitudo aliqua haberi possit de futura admissione ante vacantiam, et tales caedulae, promissiones, expectativae et assignationes erunt nullae, et persona, cui dabuntur, remanebit inhabilis et incapax in futurum ad quaecumque loca, quae vacare contingunt.

CAPUT VIII.

De modo, qui observandus erit circa provisionem locorum vacantium.

Provisio locorum vacantium.

Quando aliqua ex praedictis monialibus ex hac vita discedet, abbatissa seu priorissa monasterii ubi obierit, erit obligata intra trium dierum spatium primo sequentium illud notificare capellano maiori regis istorum regnorum qui pro tempore fuerit; et in absentia capellani maioris, decano suae capellae, qui illico suae celsitudini nuntiabit unum locum vacare per obitum unius monialis, de quo est facienda provisio in tali monasterio; et statim, intra decem dies, dictus locus providebitur, praesentando ad illum personam, quae sibi servitio Dei magis idonea et apta videbitur, iuxta ista statuta, et obtinebitur desuper provisio; qua provisione data et obtenta, post alios decem dies, a data dictae provisionis computandos, persona praesentata erit obligata certiorare abbatissam seu priorissam praedicti monasterii de sua praesentatione, ut se informet et sciant an in ea concurrant partes et qualitates requisitae, iuxta istum compromissum et constitutiones suae Religionis, et reperto eam illas habere, illico et incontinenti admittetur in praedicto loco, et postquam admissa fuerit, erit obligata ingredi monasterium in spatio triginta dierum primo sequentium, et illa quae intra decem dies non certioravit monasterium post praesentationem suam, ut dictum est, vel si postquam fuerit admissa intra dictos triginta dies non fuerit ingressa monasterium, praesentatio facta per regem, et admissio per conventum ei minime suffragentur, et talis persona de illo loco non poterit provideri, et habebitur pro vacante, et poterit provideri alteri; quae ad unguem observanda erunt, ne praebatur occasio dilationis et discursus

temporis, et ne numerus dictarum viginti monialium, contra institutionis istius et institutricis intentionem atque voluntatem, plenus non sit.

CAPUT IX.

Quod non adsit divisio inter viginti moniales et alias monasteriorum, quin immo in omnibus aequales omnino sint et conformes.

Ad conservandum igitur pacis vinculum, necnon ad quamcumque discordiae occasionem tollendam, praedictae viginti moniales, seu quaevis illarum pars, in monasterio, in quo eas degere contigerit, in nihilo ab aliis discrepabunt vel differentes erunt, neque in choro, neque in refectorio, neque in dormitorio, immo in omnibus istis locis et in aliis communitatibus, et in officiis et ministeriis Religionis, observabitur inter illas et alias ordo, qui servari solet generaliter in monasterio, ita quod nullus locus sit pro illis separatus; et praelati et praelatae, et confessarii habebunt particularem curam, ut inter moniales evitentur omnes occasiones divisionum et discordiarum, immo quod unio et conformitas Religionis conservetur.

CAPUT X.

Quod particulariter commendare debent Deo Domino nostro reginam dominam nostram, et quod tenentur diebus singulis recitare tertiam partem rosarii Beatae Mariae.

Praedictae religiosae particularem curam habebunt commendandi Deo animam reginae dominae Catharinae dominae nostrae, quae ordinavit istam institutionem, et regis Don Ioannis III mariti sui, et regis Don Sebastiani sui nepotis, qui in coelis maneant, et principum filiorum suorum et regum et reginarum istorum regnorum, et salutem prosperitatemque

Monialium aequalitas.

Orati nes.

regis domini nostri, ac regum et reginarum, qui postea venerint, necnon bonam conservationem et augmentum istorum regnorum, et propter particularem devotionem, quam celsitudo sua habebat erga Rosarium Beatae Mariae, quolibet die, recitabit quaevis ex istis monialibus tertiam partem praedicti rosarii, videlicet quinquaginta Ave Maria, et quinque Pater noster pro praedicta intentione.

CAPUT XI.

Quod scribatur in aliquo lapide in claustroposito substantia istius institutionis.

Institutionis memoria.

Et ut de huiusmodi institutione posterum memoria habeatur, et oblivioni minime tradatur, apponetur lapis in pariete claustri uniuscuiuslibet monasterii, in quo aliqua ex praedictis monialibus receptae erunt, in quo scribetur illius substantia, cum brevibus verbis, et numerus monialium, quae in singulis monasteriis recipiuntur.

CAPUT XII.

Quod obtineatur confirmatio apostolicae istius institutionis.

Confirmatio S. Sedis petenda.

Et ut institutio ista firma sit et valida, et nullo unquam tempore immutari valeat, petenda erit a S. Sede Apostolica confirmatio, cum omnibus et singulis clausulis et censuris necessariis ad obligandum monasteriorum praelatos pro observatione contentorum in isto compromisso, tam quoad tangentia provisionem necessariam praedictarum religiosarum, quam alias obligationes, quae in eo declarantur, et in contractu inito cum praedictis monasteriis. Monasteria autem, in quibus praefatae viginti moniales sunt assignatae et acceptatae, sunt sequentia. In monasterio de Odivillas, Cisterciensis Ordinis, sito extra muros civitatis Ulixbonensis sunt assignatae tres moniales. In monasterio de Sperança Ordinis S. Cla-

rae civitatis Ulixbonensis tres moniales. In monasterio S. Annae civitatis Ulixbonensis duae moniales. In monasterio *das Chagas*, Ordinis S. Francisci, oppidi de Villa Vicosae, Elborensis diocesis, una monialis. In monasterio S. Monicae civitatis Elborae, Ordinis S. Augustini, una monialis. In monasterio Dominae nostrae *de Graca*, Ordinis S. Dominici, oppidi de Abrantes, Egitanensis diocesis, decem moniales.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxiii ianuarii MDCI, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 23 ianuarii 1601, pontif. an. ix.

CCLI.

Erectio oppidi Burgi S. Domnini in civitatem, et collegiatae ecclesiae Sancti Domnini in cathedralem¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Super universas orbis Ecclesias, Eo disponente qui cunctis imperat et cui omnia obediunt, meritis licet imparibus, constituti, dignum, quin potius debitum arbitramur, in irriguo militantis Ecclesiae agro novas episcopales sedes ecclesiasque plantare, et dioecesium partes commodioris regiminis causa dividere, ac alias circa illa propensis studiis intendere, per quae divinus cultus et popularis devotio augeatur, salusque animarum subsequatur; necnon oppida insignia, et incolarum multitudine referta, condignis titulis et honoribus illustrentur, ipsique incolae propriorum praesulum assistentia et regimine, apostolicae potestatis plenitudine, suffulti, proficiant in Domino, et quod in temporalibus sunt adepti, non careant in spiritualibus incremento.

Proemium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.